

Bolsjevik nr 2

Innehåll

Ledare: Omstruktureringen	1
Appell	4
Om strategin	7
Kampen på universitetet.....	16
Inför valet	26
VUFs undergång	35
Litteratur	38

Ledare: Omstruktureringen

Inom den svenska revolutionära rörelsen pågår en omfattande omstrukturering. Dynamiken i denna process av polarisering, homogenisering och centristisk vacklan bestäms inte av de revolutionära organisationernas särdrag och inte av någon ”nyvänster”-debatt.

Det på ytan förvirrande mönstret av omgrupperingar, splittringar, undergång och nya revolutionära gruppers framträdande är effekten. av en klar logik grundad i revolutionens framträdande aktualitet i världsmåttstock.

60-talets revolutionära uppvaknande i de utvecklade kapitalistiska länderna drevs fram som studentrörelse, vars militanta mobilisering för stunden kunde fylla rollen av förebild och förtrupp. I kampens förskjutning från universiteten till arbetarklassen, med det tryck som konvulsionerna i det imperialistiska systemets kris lade på militanternas axlar måste studentrörelsen lida nederlag. I massrörelsens förlängning ställs frågan om makten, då framträder den tvingande nödvändigheten av organisation, strategi och här saknade studentrörelsen resurser.

Därför är studentrörelsen som studentrörelse död. Inte en av uppsvingets aktionistiska enhetsfronter existerar idag. Men ur studentrörelsens kris framföddes det revolutionära avantgardets utkristallisering. I rörelsens uppsving strukturerades kampen av motsättningarna utanför universitetet. Därigenom möjliggjordes utkristalliseringen av ett revolutionärt avantgarde, därför bestäms denna utkristallisering av det kapitalistiska produktionsättets inre motsättningar, av klasskampen mellan proletariat och bourgeoisie.

Den dynamiska processen kan inte uppbäras av nuets militanta aktioner. I den rörelse där de imperialistiska ländernas revolutionära kadrer formas framträder på nytt *historien*, arbetarrörelsens historia av segrar och nederlag.

Utan grund i den revolutionära marxismens tradition, utan medvetenhet om de strategier som väglett arbetarklassens heroiska, blodiga kamp, utan *bärare* av denna historia kan den inte heller föras vidare. Att i nuets brännande problem väcka medvetenheten om traditionerna i arbetarrörelsens historia kan emellertid inte vara motsägelsefritt.

Det internationella avantgardets utkristallisering innebär en polarisering. I rörelsens poler förenas nuet och historien, de bestäms av den dubbla kris som födde det revolutionära uppsvinget – imperialismens kris och stalinismens kris. Den mäktiga inspirationen från den koloniala revolutionens segerrika kamp, från den kinesiska kulturrevolutionen möter arbetarklassens kamptraditioner i de utvecklade kapitalistiska länderna.

I denna process har maoismen visat sin otillräcklighet som revolutionär pol och sin osjälvständighet som politisk tradition. Maoismens enbart pragmatiska brott med stalinismen, dess motsägelsefullhet i bristen på uppgörelse och klar historisk förankring har gjort den oförmögen att bära upp de maoistiska organisationer som i uppsvinget bildades i Europa. De har kommit att bilda ett heterogent mönster från anarkistisk populism till trång sekterism och i dessa organisationers öde faller maoismen undan som självständig pol i avantgardets utkristallisering.

Organiseringen av ett nytt avantgard bestäms av två poler med beteckningar märkta av historiens tyngd – stalinism och trotskism. Militanterna står inför valet av antingen ett vidareförande av Moskvakommunismens glansdagar eller ett återgripande på den revolutionära marxismen, på oktoberrevolutionens bolsjevism företrädd av Lenin och Trotskij.

De drivkrafter som strukturerat de revolutionära organisationernas utveckling i internationell skala verkar också i den svenska revolutionära rörelsen. Särdragen i den svenska rörelsen med KFmls hegemoni, maoismens långa överlevnad stödd av en allt öppnare stalinism, den försenade polariseringen har bestämts av särdragen i den svenska samhällsformationens utveckling. Här räcker det inte att se till rörelsens egen inre dynamik ty ramarna för denna dynamik har ställts av faktorer som den socialdemokratiska välfärdsideologins hegemoni, den långtgående integrationen av den svenska arbetarrörelsen, strejkvågans tidsförskjutning från maj 68 i Frankrike till hösten 69 i Sverige.

Genombrottet

Den svenska rörelsens omstrukturering förbereddes därför sent och trevande och polariseringens genombrott kom först med Bolsjevigruppens framträdande i slutet av maj 70. Med utgivande av Bolsjevik nr 1 och med de möten på olika platser där vi ställde upp under temat "bolsjevism mot stalinism" framträdde den svenska rörelsens dominerande drag i utkristalliseringens effekter.

Förseeningen av genombrottet av en klar polarisering har givit KFmls kombination av maoism och stalinism en helt unik position. Den har drivit de antistalinistiska revolutionärerna ut i ett arbete i utmarkerna av denna hegemoni. Den har inneburit en misshushållning med den revolutionära potential som fötts av studentuppsvinget och arbetarklassens uppvaknande. Den teoretiska kampen har förtvinat i det revolutionära arbetet och ersatts med antiintellektualism och därmed har hela detta fält lämnats fritt för vänsterakademismens och kritikfrihetens härjningar. Politiken har snöpts i ekonomismens och sekterismens impotenta former.

Allt detta framträdde på mötena i Stockholm, Göteborg och Uppsala och här avslöjades också KFmls heterogenitet i mötenas helt olika karaktär. Denna hårt centraliserade organisation visade sig vara komplett oförmögen till en konsekvent linje gentemot ett angrepp från vänster.

På mötet i Stockholm räknades vi som betydelselösa och man föredrog att vara frånvarande. Där mötte vi i stället en fullpackad sal med ett brett och engagerat intresse, en vilja till diskussion och samarbete interfolierad med ledande Vuf-ares försök att dra lansar för stalinismen. I Göteborg ställde KFml/Clarté upp mangrant. Där bemöttes vår kritik med populistiskt råskäll och där undveks ängsligt varje diskussion av stalinismen i utfall där teoretiskt arbete och analyser framställdes som bristande vilja att tjäna folket. När de växlar man kunde dra på vulgärpopulismens antiintellektualism uttömts, lämnade dessa drabanter mötet på givet tecken. Ungefär hälften av mötet fortsatte diskussionen, sedan kamraterna från KFml/Clarté avtågat med sin svans.

På Uppsalamötet var scenen återigen totalt förändrad. Där inledde Bosse Gustafsson med att frankt förklara att KFml står på stalinismens fasta grund. I upplästa inlägg serverades en uppsjö av stalinismens historieförfalskningar, där man faktiskt får tillerkänna KFml att på denna punkt ha vidareutvecklat stalinismen. Här dröp ingen honungssöt populism, här återupplivades i Moskvarättegångarnas maktspråk. Här höjdes ishackan på nytt i en fanatisk logik för att bevisa ekvationen trotskism – fascism.

Dessa möten bekräftade på punkt efter punkt våra analyser av KFmls politik.

Empiriologismens tomma upprepningar, strategilösheten, stalinismens förvridning av leninismen ställdes mot ett återgripande på revolutionär bolsjevism, mot ett arbete med strategins centrala begrepp, mot skapandet av ett avantgarde kring en revolutionär pol. Vår bakgrund i samma rörelse som KFml och politiska, teoretiska och organisatoriska brytning med den stalinistiska tradition som format rörelsen möjliggjorde genombrottet för en ny politik i den svenska revolutionära rörelsen.

Projektet

Det första numret av *Bolsjevik* präglas av denna situation av genombrytning. Det är resultatet av ett teoretiskt studiearbete baserat på erfarenheterna av Clartés politik. *Bolsjevik 1* är en teoretisk tidskrift, producerad av en studiegrupp som ställt sig uppgiften att röja väg och gå vidare. Bolsjevikgruppens bildande markerade påbörjandet av ett långsiktigt projekt, vars ramar ställs av imperialismens kris och revolutionens aktualitet i internationell skala. De uppgifter som avantgardets utkristallisering innebär av ett internationellt och nationellt uppbygge för att dra in militanterna i ett strategiskt utarbetande och ett politiskt ingripande arbete, förutsätter skapandet av en kommunistisk revolutionär organisation. Processens första led är studiegruppens omvandling i en propagandistisk kaderorganisation.

Dynamiken i denna utveckling måste präglade och bäras upp av den publicistiska verksamheten. *Bolsjevik* kan inte förbli en tidskrift, den måste omvandlas till en kommunistisk tidning. Vårt mål måste vara att skapa en tidning som bärs upp av konkreta analyser, som följer det revolutionära arbetets dagliga liv, som inte bara avslöjar utan ingriper, initierar, väcker och leder. Den måste kunna fokusera den revolutionära situationens samlade motsättningar och ur detta nu dra perspektiven framåt.

Till denna kommunistiska tidning har vi ännu långt. Men uppgiften är ställd här och nu och påbörjandet av detta projekt markeras i skillnaden mellan *Bolsjevik 1* och 2. Vi är kvar i karaktären av tidskrift, men nummer 2 inleder samtidigt övergången mot konkreta analyser och kampparoller. Den lanserar en politik, knuten till ett politiskt ingripande och underordnat ett övergripande tema som knyter samman artiklarna till en helhet.

Från den teoretiska analysen av den kommunistiska strategins centrala begrepp och den strukturella analys som bär upp politiken på universitetssektorn till framställningen av den konjunktur som framträder i svenska valrörelsen och av utkristalliseringens effekter i Vufs undergång speglar det andra numrets artiklar problematiken i temat *kapitalismens kris – revolutionens aktualitet*.

Vi inleder hösten med en kampanj på detta tema. Den innebär lanserandet av en ny revolutionär pol i den svenska rörelsen och av ett politiskt ingripande arbete. Med kampanjen ställer vi avantgardets uppgifter att utarbeta kampens politiska och organisatoriska former, inte som en uppgift för oss som enskild organisation, utan för den revolutionära potential, som fötts av 60-talets uppsving. Det kapitalistiska systemets dödskamp, den koloniala revolutionens segrar

och arbetarklassens mobilisering ställer revolutionärerna inför uppgifter som avgör mänsklighetens framtid. I uppbrottet ur studentspontanismen, i brytningen med stalinismens degenererade tradition skapas den revolutionära kader som kan axla det historiska ansvaret i en inbrytande revolutionär epok.

Appell

Imperialismens kris och revolutionens aktualitet

Idag, år 1970, genomlever det kapitalistiska världssystemet en gigantisk kris. Från den internationella ekonomins groteska snedvridning med massvälten i den tredje världen till miljöförstörelsen och den kapitalistiska storindustrins direkta hot mot den mänskliga organismen; från den borgerliga demokratins alltmer senila taskspeleri i en handfull imperialistiska stater till de allt vanligare militärdiktaturernas ohyggliga tortyrkammare; från den borgerliga humanismens slutgiltiga skeppsbrott till dess komplement i rasism och vålds-ideologier på alla områden och nivåer sönderslits imperialismen åter av sina inre motsättningar, utkämpar den allt desperatare sin dödskamp, efter de första efterkrigsårens relativa stabilisering.

Idag, år 1970, med dess allvarliga kris för den internationella stalinismen, börjar vi förstå vidden av den katastrof som drabbade det internationella proletariatet genom stalinismens seger över VÄNSTEROPPOSITIONEN i Sovjet på 20-talet: stalinismen, inte som en effekt av en maktgalen diktator, utan i sista hand som en avspeglning av reaktionens seger över proletariatet i världsmåttstock under 20- och 30-talen. Tyskland 23 och 33, Italien 21 och 46, Spanien 36-39 – nederlag, terror, katastrof. Och endast cyniker och obotliga mekanister kan hävda att dessa nederlag var oundvikliga och oberoende av politiken som bar stalinismens märke: ”socialfascism” och folkfront – sekterism och opportunism – det var den sick-sack som för flera generationer diskrediterade den kommunistiska politiken, som så när krossade idén om det revolutionära avantgardet: i stället för ledare som Lenin, Luxemburg, Trotskij, Gramsci kom Stalin, Gomulka, Thorez och Walter Ulbricht.

Idag, år 1970, slutligen, kan vi bevittna hur det första verkliga brottet i den imperialistiska och stalinistiska sammanlänkade kedjan kom i och med den segerrika proletära revolutionen i Kina 1949, och hur den vietnamesiska revolutionen kom att verka inspirerande och drivande på kampen i de utvecklade kapitalistiska staterna och i Sovjet och Östeuropa. Den sterila utkristalliseringen av de internationella klassmotsättningarna i det ”kalla kriget” har för länge sedan upphört. Idag är REVOLUTIONENS AKTUALITET på nytt en verklighet som ingen kommer undan. Idag manifesteras DEN PERMANENTA REVOLUTIONENS giltighet i världsmåttstock.

Utkristalliseringen av ett nytt kommunistiskt avantgarde.

Men även om imperialismen och stalinismen idag befinner sig i samfälld kris, och även om nya fronter oupphörligt öppnas av massorna i den världsomspännande kampen, består en ödesdiger klyfta, en allvarlig förskjutning: den ”objektiva situationens övermognad” svarar på intet sätt mot det revolutionära avantgardets mognad och dess inflytande, särskilt i imperialismens och stalinismens högborgar USA och Sovjet. Och likväl är mänsklighetens framtid beroende av om en revolutionär politik, en medveten ledning för revolutionen kan destilleras fram och föra massorna till seger, förvandla dödskampen till uppbygge av socialismen.

I Västeuropa har vi sett hur denna situation har lett till att studentrörelsen under maj 68 i

Frankrike, under sitt uppsving höjdpunkt, fick axla rollen av stand-in för avantgardet. En roll den emellertid saknade kapacitet att spela när arbetarmassorna vällde in på den politiska scenen och ställde den centrala frågan om STATSMAKTEN: utan minne och historia, utan organisation och strategi, utan sammanhängande teori och förankring i den revolutionära klassen, tvingades studentrörelsen tillbaka, tvingades den till besinning, ställningstaganden, uppgörelser..

Studentrörelsen blev så en mötesplats för samtliga traditioner och grupperingar – dess konvulsioner och dynamik, dess sönderfall och mutationer, allt detta blev en spegelbild av den revolutionära politikens aktuella situation, av det revolutionära avantgardets läge.

En del av studentrörelsen drogs mot en steril spontanism i aktionistisk anarkiserande riktning, ofta under ideologiskt hägn av ordförande Mao. En del drogs in i den stalinistiska traditionens politiska och organisatoriska perspektivlöshet och empiriodogmatik. Det är idag denna pol som dominerar den svenska revolutionära rörelsen i namn av KFML och dess munbit MLK.

Ytterligare en del kom emellertid att via en *brytning* med både spontanism och stalinism, och utan att fastna i ofruktbar fetischism av ”den lilla röda” och Maotsetungtänkandet, söka ställa de reella uppgifterna för en revolutionär politik idag, söka överbrygga klyftan mellan den objektiva situationens möjligheter och löften och den revolutionära rörelsens oförbereddhet.

Denna pol i den revolutionära rörelsen kom att söka sig tillbaka till. **Den revolutionära marxismen**, såsom den representerades av Marx, Lenin, Trotskij. Den såg vikten av att återuppväcka den marxistiska vetenskapen från dess stalinistiska förvridning, utveckla och utarbeta en **övergångsstrategi** för de utvecklade kapitalistiska samhällsformationerna, bygga en leninistisk – och inte stalinistisk – demokratisk-centralistisk kaderorganisation, samt, inte minst, påbörja byggandet av en **kommunistisk international**, förankrad i det internationella proletariats masskamp.

Framåt mot det Revolutionära Kommunistiska Förbundet!

Det är denna revolutionärt marxistiska pol vi är en del av, och för att kunna axla dess uppgifter i Sverige måste vi rikta allt vårt arbete mot och underställa det uppgiften att skapa ett antistalinistiskt avantgarde, ett **Revolutionärt Kommunistiskt Förbund**. En organisation som inte endast kommenterar klasskampen, som inte parasiterar på den av organisationsegoistiska skäl, utan som ingriper i kampen för att omvandla och inrikta den. Ett politiskt ledande och ingripande förbund, som kan beröva stalinismen dominansen inom den revolutionära rörelsen och som kan börja fränkänna reformismen hegemonin över arbetarklassen.

I denna period, då utkristalliseringen av det revolutionära avantgardet är helt avgörande för utgången av de kommande striderna är det brottsligt att låsa fast de revolutionära grupperna i organisationsfetischism, att åt sig själv reservera äran av att vara ”arbetarklassens eget förbund”. Den splittring som idag präglar den revolutionära rörelsen är en dödsbringande sjukdom som måste bekämpas.

Men inte med vilka medel som helst – den revolutionära enheten måste skapas genom politisk kamp och på en enhetlig politisk och teoretisk grund. Den principlösa ”ena vänster”-kretinismen är bara organisationsfetischismens komplement – den är oförmögen att anvisa några lösningar på de uppgifter vi står inför.

Arbetet på att samla de svenska revolutionärerna i en enda organisation har redan inletts. Nyligen gick Bolsjevikgruppen samman med Vänsteroppositionen (en grupp som lämnat

VUF). Vidare har en del av det sönderfallande VUF-MLK brutit med stalinismen och anslutit sig till Bolsjevikgruppen. Denna utveckling har nu fortsatt genom att Revolutionära Marxister och Bolsjevikgruppen inlett förhandlingar. Vi har konstaterat långtgående överensstämmelser i de båda gruppernas programmatiska bas och kommit överens om att fortsätta förhandlingarna.

Det innebär inte att de båda organisationerna är överens om lösningarna på alla strategiska och taktiska problem de svenska revolutionärerna står inför. I själva verket saknas dessa lösningar ännu till stor del – utarbetandet och diskussionerna av dem är en viktig del i projektet att skapa en gemensam organisation, ett revolutionärt Kommunistiskt Förbund. Det är genom gemensamma diskussioner och öppet redovisad polemik som det nya förbundets fasta enhet kommer att smidas. Vi tar avstånd från det byråkratiska manipulering med de egna medlemmarna som ledningarna för KFML och MLK bedriver inför MLK:s uppgående i KFML. Vi tar avstånd från dessa organisationers intrigerande och köpsläende bakom lyckta dörrar.

Kamrater revolutionärer!

Arbeta med oss för att lägga grunden till det kommande revolutionära kommunistiska förbundet:

Detta arbete är en gemensam uppgift för alla revolutionära militanter, som sympatiserar med vår politik. Bolsjevikgruppen vänder sig därför till er och säger:

Rörelsen behöver era erfarenheter och er revolutionära energi. Skapa verktyg för att konkret förverkliga vårt gemensamma projekt! Organisera er! BILDA RÖDA GRUPPER!

För att kunna lösa den uppgift vi ställt oss

- krävs marxistisk skolning och analyser. Gör de Röda Grupperna till forum för organiserade produktiva studier. Vi kommer att bistå er med material och förslag efter förmåga.

- krävs en grundlig debatt om revolutionärernas uppgifter – organisera de Röda Grupperna kring Bolsjevik, diskutera och sprid den, delta med egna inlägg, utveckla kontakterna med oss!

- krävs en revolutionär politik på skolor, universitet, fabriker – utforma den i de Röda Grupperna, utför den med de Röda Grupperna!

Utveckla de Röda Grupperna till stödjepunkter för det kommande förbundet!

Till kamraterna i KFML, CLARTÉ, och MLK säger vi:

Vi är beredda att med er bilda aktionsenheter och enhetsfronter i olika frågor. Vi är beredda till ett icke-sekteristiskt samarbete med er i de frågor, där vi kan enas, naturligtvis med bibehållen organisatorisk självständighet. Vi är beredda att tillsammans med er agera i antiimperialistiska och antikapitalistiska manifestationer, i Röd Front-demonstrationer, etc.

Till kamraterna i FÖRBUNDET KOMMUNIST säger vi:

Stanna inte på halva vägen! Dra slutsatserna av er antistalinistiska brytningsplattform! Förena er med den revolutionärt marxistiska polen, idag representerad av Bolsjevikgruppen och Revolutionära Marxister. Vi erbjuder er samarbete och förhandlingar – förhandlingar som ska leda till att vi gemensamt arbetar för det kommande Revolutionära Kommunistiska Förbundet.

Till kamraterna i VPK, framför allt till kamraterna i Göteborgs och Malmös Kommunistiska

Arbetarkommuner, säger vi:

Den svenska arbetarklassen behöver inte ett vänstersocialdemokratiskt svansparti. Ser ni inte VPK:s oundvikliga sönderfallsprocess? Det behövs ett politiskt ledande och ingripande avantgarde. Arbeta med oss för att skapa ett sådant!

Till kamrater i SSU säger vi:

Militanter! För länge sedan upphörde SAP att vara arbetarklassens parti, ett parti till vilket arbetarna kunde lita, deras kamporganisation. Bryt er loss! Sök kontakt med oss!

FÖR ORGANISERINGEN AV DET INTERNATIONELLA OCH NATIONELLA AVANTGARDET!

För Internationalen! För det Revolutionära Kommunistiska Förbundets

September 1970

BOLSJEVIKGRUPPEN

Om strategin

I. Revolutionens aktualitet och politikens försening

”Det står fullkomligt klart; att de bryska kast och svängningar som uppkommer i denna situation inom ett, två eller tre år, inte bestäms av förändringar i de grundläggande ekonomiska faktorerna, utan av orsaker och drivkrafter som enbart härrör ur överbyggnaden och som symboliserar hela systemets oerhörda instabilitet, ett system vars grundvalar fräts sönder av oöverkomliga motsättningar. Det är uteslutande härur som den revolutionära strategins fulla innebörd, i motsats till taktiken, kan utläsas”.¹

Vilken aktualitet har inte dessa ord, hämtade från Trotskijs kritik av Komintern, efter maj 68, med dess förrevolutionära kris, utlöst av studentrörelsens uppsving, en studentrörelse som piskades fram av det senkapitalistiska samhällets *samlade motsättningar*, vilka sammansmält, koncentrerats, förskjutits till universitetet? Vilken aktualitet, åter, har inte dessa ord efter Tjeckoslovakien 68, Italien 69, Irland 70, med den desperata avsaknaden av revolutionär strategi, med dess frånvaro av ett revolutionärt avantgarde, rotat i massorna, stålsatt av kampen, havande med framtid? Vilken aktualitet, slutligen, har inte dessa ord i en situation där Världsrevolutionens påtaglighet från Kiruna till Saigon, från Amman till Montevideo, på nytt och med väldigare typer, präntar in den leninska diagnosen av den imperialistiska epoken: – Revolutionens Aktualitet?

Revolutionen är aktuell, möjlig, närvarande. Men den segrar ej på grund av framtiden. Varje fatalism, varje katastrofteori är en väg till massgravar. Idag krävs medvetenhet, mod, strategi. Och den nya generation revolutionärer som uppkommit i Väst står idag inför en brytning och en frigörelse – och ett återknytande...

Vi står inför en brytning med och en frigörelse från den stalinistiska traditionens totala krossande av den kommunistiska strategin, dess ”glömska” vad gäller de mest elementära politiska och organisatoriska revolutionära formerna. Det rör sig om ett återknytande till den revolutionära marxismens tradition, dess oerhörda strategiska rikedom, som samlats under ett sekel.

¹ Leon Trotsky: *L'Internationale Communiste après Lénine*, Paris 1969, s 180. [finns nu i svensk översättning, se [Tredje internationalen efter Lenin](#)]

Den nuvarande situationen ger politiken, det revolutionära avantgardet, den revolutionära strategin en överbestämmande roll, avgörande för mänsklighetens framtid. Den nuvarande situationen innebär samtidigt en ytterst allvarlig *försening* av den revolutionära politiken i förhållande till den ”objektiva” situationens övermognad och kris, en försening som är närvarande i varje försök att skapa en revolutionär strategi och organisation idag.

II. Strategi och produktionsätt

Vad är egentligen strategi? Från 3:dje Internationalens 3:dje kongress den 12/7 1921 hämtar vi följande formulering:

”I stället för reformisternas och centristernas minimiprogram uppsätter Kommunistiska Internationalen kampen för proletariats konkreta behov, för ett system av krav, som i sin helhet söndermålar bourgeoisins makt, organiserar proletariatet och bildar etapper i kampen för den proletära diktaturen, ett system där varje krav ger uttryck för massornas djupaste behov, även om dessa massor ännu inte medvetet står på den proletära diktaturens grund.”²

Och Trotskij säger i ”Den Kommunistiska Internationalen efter Lenin”:

”Den revolutionära strategin täcker ett helt system av kombinerade aktioner, vilka i sin förbindelse och följd, såväl som i sin utveckling, bör föra proletariatet till erövrandet av makten”.³

Strategins ”utom” och ”inom”

Utifrån dessa försök till definitioner kan vi formulera en grundläggande motsättning, som det strategiska systemet befinner sig i:

Å *ena sidan* är den revolutionära strategin ”ett system av krav som i sin helhet söndermålar bourgeoisins makt” och ”den bör föra proletariatet till erövrandet av makten”. Den är ett system som är främmande för den kapitalistiska legaliteten, för det kapitalistiska produktionsättets egen logik. Den har till uppgift att erövra makten, dvs. att vara specifikt inriktad på att krossa och ersätta den kapitalistiska *statsapparaten*, denna ”omvandlingspunkt”⁴ i samhällsformationen. Strategin pekar utöver det kapitalistiska produktionsättet, bestäms inte av dess gränser, befinner sig inom ett *eget fält*. Genom att den revolutionära strategin baserar sig på en (marxistisk) vetenskap, kan den undgå att fångas in i den dominerande ideologin inom den kapitalistiska samhällsformationen. Strategin, det strategiska systemet, befinner sig i denna mening *utom* det kapitalistiska produktionsättet.

Å *andra sidan* måste den revolutionära strategin verka *inom* det kapitalistiska produktionsättet, genom att den måste omvandla ”den spontana klasspraktiken”, dvs. den praktik eller klasskamp, som endast *reproducerar* de kapitalistiska sociala förhållandena, den kamp som aldrig går utöver produktionsättets ramar. Proletariatet är som social klass i kapitalismen, behärskat av den dominerande ideologin, en ideologi som svarar mot de dominerande klassernas intressen och behov, och som bl.a. har till funktion att isolera och splittra upp de dominerade klassernas kamp. Den spontana klasskampen kan aldrig ”på egen hand” leda till en övergång från kapitalism till socialism, men den revolutionära strategin måste ta sin *utgångspunkt* i denna spontana kamp för att *omvandla* den.

Det är denna motsättning mellan ”utom” och ”inom”, denna spänning mellan nuet och det

² *Teser om taktiken*. Antagna på III världskongressens 24:de sammanträde den 12 juli 1921. Röda Häften 3/4. Partisan 1970, s 24.

³ Trotsky - *ibid.* s. 171, 172.

⁴ Se N Poulantzas, *Politisk makt och sociala klasser*, Partisan 1970, s 46 ff.

framtida, mellan det välkända och det främmande, som utmärker den strategiska problematiken, och som därmed sätter sin prägel på den revolutionära strategins bärare: den kommunistiska *organisationen*. Det är den motsättning som ger organisationen dess dynamik och själ, men det är samtidigt en motsättning som innehåller en verklig svårighet.

Strategi och ”avvikelser”

Ty denna motsättning är svår att bemästra, den revolutionära strategin kan lätt förlora sin omvandlande funktion och den revolutionära organisationen kan glida in i sekterism eller opportunism. Dessa ”avvikelser” kan vi teoretiskt förstå med utgångspunkt från den ovan angivna motsättningen: sekterismen innebär ett sterilt ”utom”, en situation där vetenskapen förvandlats från att ha varit instrument i kampen, till dogmer och fraser, dvs. till en empirio-dogmatisk (för detta begrepp se Bolsjevik I) ideologi som har till funktion att legitimera den sekteristiska praktiken, som är dömd att förbli ”inom”. Opportunismen skiljer sig inte i någon kvalitativ mening från sekterismen: dess praktik förblir också den tryggt ”inom”. Vad som skiljer dem åt är ideologin, aktionsformerna, legitimiteten osv. Opportunismen har dragits in i den dominerande ideologin, och betraktar varje tendens som går utöver ramarna för kapitalismen som ett hot mot sig själv, sin position, sina erövringar. Den bestäms, liksom sekterismen, inte av en revolutionär teori och strategi, utan av det kapitalistiska produktionsättets nu, dess ekonomiska, politiska och ideologiska *reproduktion*.

Historiskt sett är det paradoxalt nog ”avvikelserna” som varit det ”normala” och den revolutionära strategin och organisationen det onormala, undantaget. Vi kan bara betrakta 2:a och 3:dje Internationalen (den senare under sin stalinistiska tid), där målsättningen – revolutionen, socialismen – alltmer försvann i ett abstrakt töcken och uppskjöts på obestämd framtid och där empiricismen och den kapitalistiska legaliteten – ”realpolitiken” alltmer definitivt tog överhanden. Endast bolsjevikpartiet och små vänsterfraktioner i de stora socialdemokratiska partierna överskred denna ”borgerliga” politiska problematik under 2:a Internationals epok. Endast Vänsteroppositionen och dess lierade stod för ett revolutionärt strategiskt perspektiv under Komintern-tiden. Och vad är egentligen naturligare? Endast speciella omständigheter, endast speciella historiska och teoretiska konjunkturen kan producera den revolutionära strategin och den revolutionära organisationen. Endast exceptionella omständigheter kan föra till den proletära segern.

Idag kan vi på nytt – efter den stalinistiska katastrofen – ställa uppgiften att utarbeta en revolutionär övergångsstrategi för socialismen. En strategi där det som är inom kapitalismen kan omvandlas och övergå till något helt utom kapitalismen, till något nytt, till socialismen. För att detta skall bli verklighet krävs ett teoretiskt, politiskt och organisatoriskt *transformationsarbete*, krävs en produktion av de former som i en antikapitalistisk och revolutionär dynamik ”organiskt förbinder massornas minimala krav med den socialistiska revolutionens program”.⁵

III. Sektorernas dialektik

Innan vi går in på de politiska och organisatoriska formerna för en sådan övergångsstrategi, måste vi emellertid ta upp frågan om ”sektorsdialektiken” internationellt och nationellt.

På grund av den ojämna och kombinerade utvecklingen som de olika samhällsformationerna

⁵ Se Förordet till La Ligue Communistes Trotskij- utgåva av *Övergångsprogrammet* i Série Classique Rouge 5, Maspero 1970, s. 10 ff.

genomgår, måste revolutionärerna ställa problemet med att *utnyttja* denna ojämnhet och kombination för revolutionens syften. De *svaga länkarna* måste utnyttjas för att stärka den revolutionära rörelsens positioner och för att komma närmare de strategiska punkterna, det strategiska målet: "Vår taktik är 10 mot 1, och vår strategi är 1 mot 10" säger ordf. Mao. För att kunna uppskatta och utnyttja denna dialektik mellan olika områden eller sektorer är det nödvändigt att ha en helhetssyn, en överblick över sektorernas enhet, internationellt och nationellt.

Internationellt

Den internationella strategin måste basera sig på det faktum att det idag – mer än någonsin – existerar ett världssystem, en dialektisk enhet av olika samhällsformationer, som i sista hand bestäms av den imperialistiska världsekonomin, och där Sovjet och Östeuropa ingår som konserverande, "stabiliserande" faktorer, med en specifik inre stagnerande och degenererad "övergångsstruktur".

På den internationella klasskampens område existerar ett sammansatt växelspel mellan olika sektorer: fr.a. mellan kampen i den tredje världen (Asien, Afrika, Latinamerika), den utvecklade kapitalistiska världen (Västeuropa, USA, Japan osv.) och kampen i Sovjet och Östeuropa. Det är i förbindelsen mellan dessa olika sektorer som den revolutionära internationella strategin måste söka de svaga och strategiska länkarna. Vi har på senare år sett hur kampen i Vietnam och Indokina spelat rollen av en svag länk, och hur den kunnat verka drivande på kampen i den utvecklade kapitalistiska världen. Året 1968 uppvisade ett ytterst markant dialektiskt samband mellan världsrevolutionens olika sektorer, som i en ömsesidig påverkan, med kampen i Indokina (Tetoffensiven) som dominant, skapade en internationell revolutionär konjunktur, kullkastade de rådande styrkeförhållandena, och förde kampen från de svaga länkarna till de strategiska områdena i kapitalismens hjärta (Frankrike). Händelserna i Tjeckoslovakien i augusti 1968 är omöjliga att tänka och förstå, utan att sätta in dem på sin specifika plats i den uppkomna internationella konjunkturen.

Att vara internationalist är idag att konkret analysera denna internationella sektordialektik, för att producera en internationell strategi, som inte är en enkel summering av kampen i olika länder (se Gnistan) eller ett kronologiskt satsande av alla krafter *först* enbart på Vietnam, *sedan* i Västasien och därefter i Att vara internationalist idag är vidare att dra de organisatoriska konsekvenserna av den imperialistiska världsmarknaden, av den internationella imperialismens strategi och organisation och av det revolutionära internationella strategiska perspektivet: dessa organisatoriska konsekvenser har ett namn: Den Kommunistiska Internationalen!

Den internationella strategin och organisationen är inte en lyx för samvetsömma internationalister. *De är en absolut tvingande nödvändighet i den dekadenta imperialismens epok.* Något som stod fullt klart redan för Lenin. Och som Trotskij som den ende under den stalinistiska "midnatten" förde vidare.

Nationellt

På samma sätt som det existerar en dialektik mellan sektorer internationellt, mellan "världsrevolutionens sektorer", på samma sätt existerar det en dialektik mellan de olika sektorer som en revolutionär organisation kan *ingripa* i inom en samhällsformation. Den kommunistiska organisationen måste medvetet länka in kampen på fabriker, universitet, skolor osv. i en och samma kamp för den proletära diktaturen. Kampen på alla sektorer måste

underordnas den bestämmande sektorn, d.v.s. ”arbetarsektorn”, eftersom arbetarklassen är den utslagsgivande och bestämmande sociala kraften i den socialistiska revolutionen. Att betrakta arbetarsektorn som den bestämmande sektorn dr dock långt ifrån liktydigt med att *lämna* arbetet på andra sektorer. Vi ser hur särskilt arbetet på universitet och skolor idag har en stor betydelse för skapandet av en kommunistisk kader, för skapande av en ”slagstyrka” som kan gripa in i och stödja kampen på fabrikerna och inte minst för att modifiera styrkeförhållandet mellan revolutionärerna och de reformistiska apparaterna till de förras förmån. Universitet och skolor fungerar här som svaga länkar, och kan i vissa konjunkturen tillfälligt spela en dominerande roll för klasskampens utveckling (maj 68). Det är den revolutionära organisationens uppgift att analysera förhållandet mellan sektorerna, att samordna kampen och underordna den arbetarklassens kamp.

Utan ett sådant strategiskt perspektiv kommer vi att antingen hamna i KFML:s oförmåga att se kampen som en helhet – arbetet på de olika sektorerna sker autonomt, utan förbindelse och underordning, det är ”folkets kamp”... – eller också hamnar vi i ren ”ouvrierism”, där kampen på sektorer andra än arbetarsektorn ses som ”småborgerlig”. För den revolutionära strategin gäller det att *transformera* kampen på samtliga sektorer, där ett ingripande överhuvud är möjligt, till *en* och samma *särskilda kommunistiska* kamp för Arbetarstaten och socialismen.

IV. Övergångsformer

Vi kan nu övergå till att ställa frågan om vilken typ av politiska och organisatoriska former, som kan leda arbetarklassen till erövrandet av statsmakten. Det är här inte fråga om att utsätta läsaren för någon privatspekulation om den kommande kampens faktiska förlopp och rytm. Däremot tror vi det är möjligt att med en relativt hög grad av säkerhet uttala sig om den *typ* av krav och den typ av organisatoriska strukturer som kan komma ifråga. Detta på basis av de historiska erfarenheterna, såväl som den nuvarande kampen i våra länder.

Att sätta politiken främst

Låt oss knyta an till det tidigare och utgå från den strategiska målsättningen om erövrandet av statsmakten, dvs. att istället för den gamla borgerliga statsapparaten bygga en ny, proletär stat. För revolutionärerna gäller det att ge denna målsättning en konkret innebörd *i nuet*, och inte att se den som en estetisk dekoration på det taktiska lapptäcket. Detta är innebörden i tesen om att ”sätta politiken främst”: den revolutionära strategins *specifika* målsättning, måste få *effekter*, vara närvarande *i allt* som den revolutionära organisationen företar sig.

”Statsmonopolkapitalism” och borgerlig strategi

För bourgeoisin är det idag naturligt att ”sätta politiken främst”, vad gäller de egna intressena: dvs. intresset att bevara den borgerliga statsmakten, den borgerliga statsapparaten, överbestämmer deras agerande. Här kan vi bara peka på alla försök till integration av arbetarrörelsen medelst ekonomiska och sociala eftergifter, de desperata försöken till ”planering” nationellt och internationellt, vilket är ett försök att gå utöver det kapitalistiska särintresset för de olika enheterna i det ekonomiska systemet, för att istället åstadkomma en ekonomisk politik som gynnar systemet i dess helhet och därmed isynnerhet den monopolistiska fraktionen som helhet, och som möjliggör ett bevarande av den borgerliga statsmakten. Dessa försök till planering och ”integration” av arbetarrörelsen är i sin tur en effekt – i sista hand – av vad marxismen kallar ”socialiseringen av produktivkrafterna”, dvs. de alltmer integrerade, automatiserade, sammanflätade, teknologiskt avancerade arbets- och produktionsprocesserna. Under kapitalistiska produktionsförhållanden leder denna ”socialisering” nämligen till en

fortlöpande koncentration och centralisering av kapital i mycket stora – idag internationella – enheter, vilka nödvändiggör en långsiktig planering och programmering. Men denna utveckling av produktionsprocessen ger också en alltmer påtaglig roll åt den kapitalistiska staten, som i sina försök till ekonomisk planering till ekonomisk *politik* ständigt söker överbrygga den alltmer uppenbara motsättningen mellan produktivkrafter och produktionsförhållanden: idag har vi en kapitalistisk .näringspolitik, en arbetsmarknadspolitik vi har långtidsutredningar, finanspolitik och lokaliseringspolitik... Denna statliga intervention i det ekonomiska livet, är den kapitalistiska samhällsformationens erkännande av den kapitalistiska ekonomins inneboende motsättningar, och en effekt av den ökade graden av socialisering av produktivkrafter. Bourgeoisin har lämnat ekonomismen bakom sig – idag inser de ”kloka monopolkapitalisterna” vikten av stat, ”samarbete”, socialdemokrati, vikten av att ”sätta politiken främst”. Det är något som med otvetydig klarhet framgår av den nyligen publicerade s.k. ”samarbetsutredningen”.

Men politiken är ”en blind punkt” i det ”statsmonopolkapitalistiska” systemet. Med ”blind punkt” avses här det faktum att den *dominerande ideologin* verkställer den borgerliga politikens ständiga närvaro och dominans, genom att göra den så frånvarande som möjligt i ”det allmänna medvetandet”, arbetarklassens ögon måste riktas bort från de känsliga punkterna (den borgerliga politiken och staten, den politiska organisationens problem, den politiska maktens problem) till de punkter där en fragmentering och atomisering – en verklig isolering blir möjlig. Dvs. dess ögon måste riktas in på konsumtion, på ekonomi i snäv mening, på fördelningen – individuellt, eller kategoriellt – av produktionsresultatet, till skillnad från själva produktionsförhållanden och den statliga makten. Denna oerhörda isoleringseffekt uttrycks i den borgerliga reformistiska politikens skiljande av fackliga och politiska frågor, och i den ”arbetsfördelning” som existerar mellan parti och fackförening: Under det att det socialdemokratiska partiet är engagerat i en kamp för riksdagstaburetter, inriktat på ett parlamentariskt perspektiv, sköter ”facket” de fackliga frågorna: ”kampen” för löner och bättre förhållanden på arbetsplatsen. Det fackliga har sin egen autonomi. Partiet får ej blanda sig i. Mot dessa ideologier står dock sanningen att vi idag har en direkt *integration av de reformistiska apparaterna* (SAP, LO, KF, TCO etc etc) *i den kapitalistiska statsapparaten*, och därmed i den borgerliga politik som denna statsapparat är tvungen att driva.

Långt ifrån att betyda en ”motvikt” mot ”näringslivet” eller ett ”inflytande för löntagarna”, är detta i själva verket en effekt av ”statsmonopolkapitalismens” behov av att politiskt kontrollera och programmera också den dagliga kampen på arbetsplatserna, en kamp som i annat fall lent kan få svåra återverkningar på hela systemet med dess integrerade karaktär och ömsesidiga beroendeförhållanden.

Den revolutionära strategins roll

Det är i detta sammanhang som problemet med den revolutionära strategin får sin fulla innebörd: För att kunna åsidosätta apparaterna – inklusive deras grepp över klassen – måste det utarbetas en medveten strategi, måste det skapas organisatoriska former av övergångskaraktär. Det går inte att idag bryta det kapitalistiska motståndet genom en kombination av abstrakta fraser om ”proletariatets diktatur” och en överbudskamp för ekonomiska krav. Istället för att *först* vinna massorna genom att kräva en mycket kort arbetstid, en mycket hög lön och mycket låga priser, och *sedan* (hur länge skall det dröja?) plötsligt ta över makten en väpnad revolution (hur skall det gå till?), är det var uppgift att utarbeta konkreta politiska och organisatoriska former, som länkar in massornas medvetenhetsnivå och deras spontana krav i en antikapitalistisk och revolutionär dynamik. För massornas egen spontana kamp kan inte på

ett varaktigt sätt själv bryta igenom den dominerande ideologins ekonomism och isolerings-effekter och den borgerliga politikens integrationsmekanismer: den måste omvandlas av en konkretiserad revolutionär strategi.

Arbetarkontroll och ”kommittéer”

Vilka dr nu dessa länkar, vad innebär en revolutionär strategi? För att börja med frågan om de krav, den typ av paroller som en övergångsstrategi bör ställa, är det uppenbart att den revolutionära strategin måste övergå från krav som är dominerade av en inriktning på fördelningen av produktionsresultatet till krav som är inriktade på kontroll av själva produktionen:

”Alla konkreta krav som framspringer ur arbetarmassornas ekonomiska nöd, måste ledas in i den stora kampfåran: arbetarnas kontroll över produktionen, inte som en plan för den nationella ekonomiska byråkratiska organisation under kapitalismens regim, utan som kamp mot kapitalismen...”⁶

Arbetarna måste få kontroll över priserna (vem skall annars hindra inflationen), arbetarna måste avskaffa affärshemligheten⁷, få kontroll över arbetsorganisation och arbetsintensitet, över avskedanden och företagsnedläggelser osv., kort sagt arbetarna måste få – eller rättare – ta sig kontrollen över produktionen. Att ställa frågan om kontrollen över produktionen – i olika konkreta avseenden – är den enda möjligheten att komma bort från ett snävt fördelningsperspektiv inom ramen för den borgerliga legaliteten, till ett perspektiv som alltmer ställer den reella frågan om makten i företaget. Men, frågar vi oss, vem skall organisera denna kontroll? Det är uppenbart att formuleringar om arbetarkontroll i munnen på en LO- eller SAP-pamp inte kan ha någon annan innebörd än integration, samarbete, medinflytande med den reformistiska strategin för det kapitalistiska samhällets vårdande. Frågan om arbetarkontrollen måste ställas av specifika organ för arbetarnas kamp: fabrikkommittéer, strejkkommittéer osv., organ som i ett givet ide kanaliserar arbetarklassens reella styrka, dess mobilisering, och som genomför dess organisering, enighet och samverkan.

Den här typen av krav och organisatoriska strukturer är ingenting som behöver påtvingas arbetarklassen och dess kamp; i och med maj 68 och därefter har arbetarna själva gång på gång ställt sig dessa frågor och skapat sig dessa organ. Strejkkommittéerna i LKAB, i Göteborgs hamn och i Ådalen är alla exempel på embryonala former av den här typen av organ, som tenderar att överskrida den kapitalistiska legaliteten, (fråga arbetsdomstolen!) och ställa frågan om makten. Det är påtagligt hur de fullkomligt ställer de legala fackföreningarna åt sidan; det är också påtagligt hur de uppkommer som en direkt effekt av arbetarnas mobilisering och det därav uppkomna förskjutna styrkeförhållandet mellan arbetare och arbetsköpare.

Råd och Sovjeter

Vi kan nu gå vidare och fråga oss, hur nu detta med att ”sätta politiken främst” kan förbindas med krav som rör (den ekonomisk] produktionen, och med organ som är förankrade i själva företagen. Svaret är, att dessa krav och organ endast kan ses som något temporärt, övergående och provisoriskt. Vad som krävs av det revolutionära partiet och de revolutionära marxisterna är att med alla medel få dessa organ att transformera sig till organ som ställer frågan om makten i hela samhället, till i verklig mening politiska organ. Denna transformation kan ske i kampen genom ett representativt system, där arbetarna i kamp utser sina delegater till allt mer

⁶ Teser om taktiken. s. 25.

⁷ Se Lenins ”Den hotande katastrofen och hur man bör bekämpa den”, *Valda Verk* b. 3., Moskva 1956, s. 128 ff.

centraliserade demokratiska organ av sovjettyp, eller rådstyp: på basis av kommittéer i fabriker (och även på skolor, universitet, sjukhus osv.) kan så centraliserade organ – arbetarråd – skapas på distrikts-, regional och till sist internationell nivå skapas. Denna typ av organ skapades av arbetarna för snart hundra år sedan i Paris: den s.k. Pariskommunen. ”Dess verkliga hemlighet var denna: den var väsentligen en *arbetarklassens regering*, resultatet av den produktiva klassens kamp mot den expropriande klassen, *den äntligen upptäckta politiska formen*, under vilken arbetets ekonomiska befrielse kunde fullbordas”.⁸ Det var denna typ av organ som de ryska sovjeterna 1917 utgjorde: ”Detta arbetar- och soldatdeputerades sovjet är en revolutionär diktatur, dvs. en makt som omedelbart stöder sig på revolutionär erövring, på folkmassornas direkta initiativ nedifrån, och inte på en lag utfärdad av en centraliserad statsmakt. Detta är en makt av helt annat slag än den som i allmänhet förekommer i den parlamentariska, borgerligt demokratiska republiken...”⁹ Det var denna typ av organ som de italienska arbetarmassorna skapade 1919-1920 och som Antonio Gramsci på ett lysande sätt beskrev i tidningen *Ordine Nuovo*. ”Fabriksområdet är den proletära statens modell. Alla de problem som är förbundna med organiserandet av den proletära staten, existerar också i organiserandet av Rådet. I båda ger begreppet medborgare vika för begreppet kamrat: samarbete för att producera bra och nyttigt ökar solidariteten och skapar en mängd vänskaps- och brodersband. Var och en är oumbärlig, var och en har sin plats, sin funktion och sin ställning, alla tillägnar sig till sist en Kommunistisk medvetenhet, så att de kan förstå det stora steg framåt som den Kommunistiska ekonomin representerar i förhållande till den kapitalistiska Rådet är det organ som är bäst avpassat för den ömsesidiga skolning som utvecklar den nya sociala anda som proletariatet lyckats uttrycka utifrån arbetsgemenskapens rika och levande erfarenhet. I fackföreningen skapades arbetssolidariteten mot kapitalismen, lidande och uppoffringar. I rådet är den något positivt och varaktigt, den är närvarande även i de mest vardagliga ögonblick i den industriella produktionen. Den är en frigjord medvetenhet om att in gå i ett organiskt helt, i ett homogent och gemensamt system som genom nyttigt arbete och osjälvisk produktion av samhälleligt välstånd, hävdar sin suveränitet, förverkligar sin makt och frihet att skapa historia”.¹⁰

De kinesiska Röda Baserna var organ av denna typ, liksom de idag existerar som bas för FNL i de befriade områdena i Södra Vietnam! Arbetarråd skapades vidare i Ungern, Estland, Tyskland, m.m. under 20-talets första år... Men i och med stalinismens seger krossades sovjeternas proletärt demokratiska innehåll i Sovjet och gjordes om till dekorativa organ för den framväxande byråkratin, samtidigt som Kominterns klassamarbetspolitik, och förflackning av marxismen, alltmer sköt frågan om den här typen av proletära makterna i bakgrunden: istället kom folkfrontens totalt parlamentaristiska förankring och därefter den fredliga samexistensen både i teori och praktik.

Bourgeoisins repression och dubbelmakten

Men, frågar sig vissa briljanta hjärnor, bourgeoisins motstånd då? Arbetarkontroll, kommittéer och råd låter nog bra, men utan den proletära diktaturen kommer de bara att slås ner av bourgeoisins repressiva apparat, dess militär och polis. Detta är ett typiskt skolastiskt, reformistiskt sätt att tänka politiskt. Det är att vilja ha garantier för den mest riskabla av processer, det är att komplett missförstå den revolutionära kampens dynamik – och i grunden att avstå från att konkret och reellt ställa frågan om den proletära diktaturen och den

⁸ Karl Marx, *Pariskommunen*, Arbetarkultur 1946, s. 74.

⁹ Lenin, ”Om dubbelväldet”, *VV* b. 3. Moskva 1956, s. 14.

¹⁰ Antonio Gramsci, ”Soviets in Italy”, *New Left Review* nr 51, 1968, s. 37.

socialistiska revolutionen, vilket i grund och botten är liktydigt med att ställa sig på en *reformistisk* plattform.

För det första måste vi framhålla att dessa organ och paroller inte på några villkor får ställas formellt, utan förankring i en reell förskjutning av styrkeförhållandet mellan klasserna, utan hänsyn till den politiska konjunkturen. Det är helt uppenbart att arbetarråd inte kan skapas utan en revolutionär eller förrevolutionär krissituation, det är uppenbart att paroller om att avskaffa affärshemligheten inte kan ställas utan en omfattande mobilisering och enighet bland arbetarna. För det andra: den här typen av organ och krav är i grunden *främmande* för den kapitalistiska legaliteten, de pekar mot Arbetarstaten och det socialistiska produktionssättet, och kommer därför att stöta på mycket hårt motstånd. Graden av motstånd beror enbart på en sak – det *reella* styrkeförhållandet. Men det är helt klart att en situation av *dubbelmakt* kommer att uppstå – först på fabriksnivå, sedan i nationell skala, i takt med att kampen kan generaliseras, och i takt med att centrala råd kan skapas. De proletära organen kommer att överta allt fler av den gamla statsapparats funktioner, de kommer allt mer att likna en statsapparat – av kvalitativt nytt slag -, de kommer att vara en direkt *motmakt* mot den fortfarande existerande borgerliga statsapparaten. Denna *dubbelmaktssituation* existerade under Pariskommunen, där kapitalistregeringen förskansat sig i Versailles, den fanns i högsta grad under den ryska revolutionen mellan februari och oktober 1917¹¹. En dubbelmaktssituation existerade i Kina i årtal (Röda Baser/Kuomintangregering). En sådan dubbelmaktssituation existerar *idag* i hela Indokina, mellan de befriade områdena och den borgerligt-imperialistiska makten i de stora städerna. Dubbelmaktssituationen uppkommer därför att den proletära makten byggs upp och förankras i reella organ innan bourgeoisins maktorgan är krossade, *innan* den proletära diktaturen är ett faktum. Någon har sagt att korrekta idéer inte ramlar ned från himlen.

Detsamma gäller uppenbarligen den proletära diktaturen! För att någon proletär diktatur – och proletär *demokrati* – skall uppkomma krävs det redan existerande proletärt demokratiska maktorgan. Hela systemet av kommittéer och råd är denna proletära demokrati. Vad som måste framhållas är två saker:

- a) att dubbelmakten uppstår genom en revolutionär krissituation och genom arbetarklassens mobilisering nedifrån, i direkt aktion i en anti-kapitalistisk, revolutionär logik.
- b) att dubbelmaktssituationen är övergående, temporär, provisorisk. En av de två makterna kommer att segra. En konfrontation mellan dem är oundviklig. Två oförenliga maktcentra, som kanaliserar två antagonistiska sociala krafter, vilka står för två helt olika produktionssätt och legaliteter kan inte leva samman. *Antingen* krossas den borgerliga statsapparaten, och den proletära makten upprättas. *Eller* också krossas den proletära makten och en kontrarevolutionär regim uppkommer. Flera alternativ ges inte. Någon tredje ståndpunkt ryms inte här.

Beväpning och uppror

Denna situation ställer den avgörande frågan om proletariatets beväpning, och frågan om upproret.¹² Det är uppenbart att frågan om revolutionens våldsamt återigen är en fråga om styrkeförhållande. Om arbetarråden har lyckats beväpna sig genom att bygga upp en *arbetarmilis*, och om dess politiska och militära styrka är överlägsen, finns alla förutsättningar för en fredlig övergång till arbetarstaten – ett fredligt uppror. Är styrkeförhållandet mer jämnt är

¹¹ Lenin, "Om dubbelväldet".

¹² Lenin, "Marxismen och Upproret. Brev till RSDAP:s centralkommitté". VV b. 3, 1956, s. 163 ff.

möjligheten för våldsamheter större. För revolutionärer är våldet *aldrig* något annat än ett *medel*.

Upproret – fredligt eller med våldsamt motstånd från bourgeoisins sida – är den slutliga fasen i hela den väldiga process som uppbyggandet av den proletära makten utgör. Det är helt enkelt den punkt där den slutliga kraftmätningen mellan de två makterna i dubbelmaktssituationen sker. Den är så långt ifrån en borgerlig militär statskupp man kan komma. Det kommunistiska upproret kommer som den yttersta effekten av arbetarklassens och alla dess allierades mobilisering, organisering och beväpning.

Den proletära diktaturen

Det är först i och med inrättandet av en proletär diktatur (över bourgeoisin och ev. kontra-revolutionära krafter) och proletär demokrati, som innefattar hela det nya representativa demokratiska system som uppkommit genom den revolutionära omvälvningen, som arbetarkontrollen kan börja realiseras på ett stabilt sätt, det är först då som den socialistiska planeringen av produktionen, och en ny typ av utbildning och kultur på allvar kan bli verklighet. De tidigare kamporganen, kommittéer, råd osv. övergår då från att ha varit proletariatets *kamporgan* mot kapitalismen till att bli organ för det socialistiska uppbygget, just den typ av ny statlig struktur, vars uppgift är att vara drivande vid produktionen av ”ännu icke-givna” ekonomiska, politiska, ideologiska strukturer och sociala förhållanden.

Att göra revolutionen reell

Den beskrivning som gjorts av kommittéer, råd, dubbelmakt osv. måste betraktas som en beskrivning av de allmänna formerna för en revolutionär strategi för utvecklade kapitalistiska stater, och inte som någon förutsägelse om den socialistiska revolutionens konkreta förlopp. Vilket kommer förhållandet att vara mellan kommittéer och råd, vilket är förhållandet mellan kommittéer baserade i industrin, kommittéer i bostadsområden, kommittéer i andra sektorer? Vilket är förhållandet mellan kommittéer och fackföreningar? Vilken roll måste partiet spela? Dessa frågor, och frågan om den exakta utformningen av paroller på temat om arbetarkontroll samt dess konkreta tillämpning är omöjliga att idag besvara. Det är inte heller färdiga svar vi vill ge de revolutionära militanterna. Vi vill ställa problemet med övergångsstrategin på ett påtagligt sätt, för att dess ”allmänna struktur” skall kunna omvandlas i konkret riktning.

Och idag finns det på nytt en historisk sammansättning av omständigheter och krafter som gör övergångsstrategin aktuell, ja akut. Den internationella klasskampen har utvecklats till en aldrig förut skådad omfattning. Efter stalinismens katastrofala inverkan på det revolutionära avantgardet och den revolutionära organisationen har en ny generation revolutionärer uppkommit i Västeuropa. De samhälleliga produktivkrafterna har i de utvecklade kapitalistiska staterna för länge sedan växt de trånga kapitalistiska, imperialistiska produktionsförhållandena över huvudet, och ställer i sitt ömsesidiga beroende själva frågan om den socialistiska ekonomin. Den kapitalistiska politiken och ideologin – ja, själva den kapitalistiska civilisationen genomgår en gigantisk kris. Revolutionen är aktuell – låt oss göra den reell!

OM

Kampen på universitetet

Vi lever i en tid då kapitalismens oförmåga att lösa den inneboende motsättningen mellan produktivkrafternas utveckling och produktionsförhållandena framstår allt klarare. Borgarnas och reformisternas utvecklingsoptimism krossas av den hårdhanta realiteten i den nedåtgående

imperialismens kris. Den kapitalistiska civilisationen vrider sig i accelererande strukturella kriser och omvandlingar i nationell och internationell skala. Den fysiska och psykiska förslitningen av arbetarna ökar. Icke-räntabla investeringar åsidosätts i profitmaximeringens ekorrhjul, miljökatastrofens strupgrepp hårdnar, regioner avfolkas. Kommersialiseringen och kulturförflackningen står som räntabilitetens dödsruna över bourgeoisins en gång levande visioner. Utsugningen av den koloniala världen försvaras med öppen brutalitet och allt kraftlösare argument.

Kapitalismens kris är permanent; dess grundläggande anarki leder till allt större misshushållning med de samhälleliga resurserna. Vår epok är revolutionens. Det hinder som måste övervinnas är de revolutionära krafternas atomisering och strategilöshet. I de koloniala länderna kämpar arbetare och bönder med ökande framgång. I de imperialistiska länderna har 60-talet inneburit ett uppsving – arbetare och studenter revolterar. Den brännande uppgiften för de revolutionära avantgarden är att utarbeta politiska och organisatoriska former för kampen och dess dialektik, internationellt – mellan världsrevolutionens olika sektorer, och nationellt – mellan sektorerna i de egna samhällena. Detta för att möjliggöra ett samlat anlopp från världens revolutionära klasser och skikt mot de kapitalistiska bastionerna.

Den här artikeln ska behandla studentrörelsen, det borgerliga universitetet och taktiken för universitetssektorn inom ramen för en samlad revolutionär strategi.

I. Studentmiljön och uppsvinget

Avgörande för att vi ska kunna formulera en anti-kapitalistisk politik för universitetssektorn är att vi förstår hur studenterna som grupp relateras till klasskampsfältet, hur deras klasstillhörighet bestäms, i vilken kombination de samhälleliga nivåerna verkar på studentmiljön.

Studenterna karakteriseras i första hand av sin *sociala övergångsposition*. De är icke-rotade i övergången mellan familjemiljön och den framtida yrkespositionen. Deras roll i produktionsprocessen är marginell och följaktligen deras klasstillhörighet inte primärt ekonomiskt konstituerad. Istället måste vi fokusera studenternas sysselsättning i kunskapsproduktionen och se det intellektuella arbetets förbindelse med den politiska och framför allt den ideologiska nivån i samhällsformationen. Dessa nivåer kan inte på egen hand konstituera en entydig och stabil klasstillhörighet. Tvärtom måste analysen utgå från *frånvaron av social och politisk homogenitet i studentmiljön*. Den löst sammanhållna miljön gör studenterna lättroliga och politiskt disponibla. Däremot tar deras politisering inte sin utgångspunkt i gemensamma klassintressen. Studenterna är ingen klass.

De återspeglar de politiska grupperingarna i samhället utanför universitetet och politiseras utifrån de poler som huvudmotståndarna i den globala klasskampen utgör. De kommer att ingå revolutionära eller kontrarevolutionära klassallianser på samma sätt som de klasser som de speglar.

Först i andra och tredje hand bestäms studenterna av sin framtid och sitt ursprung. Det är teoretiskt felaktigt och politiskt ödesdigert att som KFML primärt fokusera studenternas framtida yrkesposition – som för majoriteten kommer att bli löneanställningar – och ta denna till intäkt på att studentskiktet i dess helhet är en naturlig allierad till arbetarklassen (eller i KFML:s teori okomplicerat tillhöriga "folket"). Lika felaktigt är ett annat sätt att ersätta en politisk analys med en sociologisk: att utifrån konstaterandet att majoriteten har ett småborgerligt ursprung dra slutsatsen att studenterna som skikt är ohjälpligt och odifferentierat småborgerliga och därmed lämna dem därhän. Denna felsyn är föga utbredd i Sverige och har

därför inte haft tillnärmelsevis så allvarliga politiska konsekvenser som KFML:s analys. Men i exempelvis Frankrike frodas den fördömden i en rad maospontanistiska smågrupper.

Mot denna bakgrund ska vi försöka se *orsakerna till det radikala studentuppsvinget under 60-talet*.

Studenterna politiseras alltså inte direkt av ekonomiska faktorer, men detta faktum får inte förleda oss att bortse från den *grundval* för uppsvinget som lagts genom universitetens strukturella kris- och utbildningsreformerna.

I denna kris samverkar samtliga nivåer i samhällsformationen. Studentmiljön företer efter 60-talets omvandlingar väsentligt annorlunda karakteristika än det borgerliga privilegieuniversitetets. Dessa förändringar och dess effekter ekonomiskt, politiskt och ideologiskt ger ramarna för en bred radikal studentmobilisering:

- universitetsstudier är inte längre ett exklusivt privilegium för storbourgeoisins söner. Rekryteringen utvidgas framför allt från mellanskikten, men också från arbetarklassen.
- utbildningsexplosionen leder till en koncentration av studenter i jättekompex, massuniversitet. Politiska kontakter och organisering underlättas.
- den kapitalistiska statens strävan att driva undervisningen inom de lönsamhetsramar som kapitalismen ställer, medför sänkt standard, ökad studietakt, poängsystem med reglerad arbetstid, urvalsmekanismer, skärpta tenta mensbestämmelser, utspärning osv.
- en allt längre driven specialisering och yrkesinriktning leder till förflockning och insnävning.
- den grundläggande anarkin i det kapitalistiska samhället medför halvmesyurer och ineffektiviteter i utbildningen och för allt fler anställningar som inte motsvarar kvalifikationsnivån, till följd av disproportionen mellan utbud och efterfrågan på utbildad arbetskraft.
- majoriteten av studenterna kan emotse underordnade löneanställningar där de förutsätts arbeta för det kapitalistiska samhällets fortbestånd samtidigt som de inte längre får del i bourgeoisins privilegier.

Studentmiljöns omvandling möjliggör alltså uppsvinget. De utlösande faktorerna måste emellertid sökas på den ideologiska nivån – i det grundskott mot välfärdsideologin och den borgerliga utvecklingsoptimismen som imperialismens kris, internationellt och nationellt, och den skärpta klasskampen, främst i de imperialistdominerade länderna, gett upphov till.

Mot 50-talets slut avlöstes det kalla krigets avpolitisering, atombombsskräck och anti-kommunism av den fredliga samexistensen mellan de västliga imperialistiska staterna och Sovjet. Den sino-sovjetiska konflikten blottade klyftan mellan de revolutionära krafterna och de revisionistiska. USA krossade en rad koloniala resningar. Efter den kubanska revolutionens seger föddes totalstrategin att till varje pris dämna upp den revolutionära flodvågen. Men dessa planer stäcktes och det vietnamesiska folkets långvariga, segerrika kamp mot den världsomspännande kontrarevolutionen blev en mäktig inspiration till uppror för förtryckta massor över hela världen.

Den internationella klasskampens skärpning ledde mot 60-talets slut till en växande medvetenhet om de imperialistiska staternas inre tillstånd. Den ökande utsvettningen, miljöförstöringen, den regionala utarmningen, kommersialiseringen, kulturförflockningen, utbildningens kris framträder som delar i en allt mera strukturerad och total bild av det kapitalistiska samhällets olösliga motsättningar.

De kapitalistiska krisfenomen i internationell och nationell skala ställer allt större krav på den borgerliga ideologin som sammanhållande faktor i samhällsformationen. Detta ger samhällsvetenskapen, framför allt sociologin, ökad betydelse, stärker ideologins grepp över dem och inriktar dem snävare på teknologiska lösningar av det kapitalistiska samhällets problem. Men ideologins sammanhållande funktion försvåras och motverkas av att de skärpta motsättningarna i samhället återspeglas i en skärpning av de motsättningar som från början inneboende i den borgerliga ideologin själv. Detta tenderar att permanenta dess kris.

Den borgerliga ideologins kris verkar kraftigare på studenterna än på andra grupper i samhället eftersom de i sin dag liga sysselsättning arbetar med ideologi och kunskapsproduktion och eftersom deras relativa isolering i det borgerliga samhället och lösa anknytning till produktionsprocessen gör dem lätttrörliga. Studenterna blir *en svag länk* i den borgerliga integrationskedjan. Denna funktion som svag länk förstärks av att studenterna också har en relativt fri ställning i förhållande till de reformistiska och stalinistiska ideologierna.

Det är uppenbart att orsakerna till studentuppsvinget under 60-talet måste ses som en kombination av olika nivåers effekter, en kombination där den ideologiska nivån dominerar. Vissa tidsförskjutningar kan skönjas under 60-talets lopp: dels en förskjutning från en anti-imperialistisk mobilisering till en bredare anti-kapitalistisk; dels en utveckling där studenternas ekonomiska och sociala situation röner större uppmärksamhet.

II. Den svenska studentrörelsen

Vi ska gå vidare och se på huvuddragen i den svenska studentrörelsens utveckling inom ramen för en periodisering som inte avser att sätta vattentäta skott mellan de olika utvecklingsfaserna, men som bidrar till förståelsen av deras utmärkande drag. Vi ska koncentrera oss på *politiken* – de kampfrågor och paroller som rests och *organisationen* – de organisatoriska former som uppsvinget kanaliserats i, och integrerat däri behandla *de avantgardistiska organisationernas försök att strukturera rörelsen*.

Den anti-imperialistiska rörelsen

Perioden fram till -65 karakteriseras av uppbrottet ur det kalla krigets problematik. Antikärnvapenkampanjen splittrades i en liberalt-humanistisk fraktion, vars teman var kärnvapnets destruktivitet och fred i SKP-fredsrelsens tappning, och en embryonalt socialistisk fraktion som börjat arbeta med imperialismen och den koloniala revolten under intryck av den sino-sovjetiska konflikten. Synen på de koloniala länderna formades fortfarande i liberala kategorier i organisationer som Sydafrikakommittéerna, men också här utkristalliserades en "anti-imperialistisk" fraktion. Ur dessa fraktioner rekryterades den första generationen vietnamaktivister.

Från -65 växte i accelererande takt mobiliseringen mot USA:s kontrarevolutionära krig i Vietnam. Vietnamrörelsen var redan från början en revolutionär rörelse i kamp mot imperialismen som världssystem och den betraktades som revolutionär såväl av aktivisterna som av omvärlden. Den kom snabbt i motsättning till den etablerade vänsterns försök att med Nationalinsamlingen för Vietnam länka in stödarbetet i integrerade, desarmerade fällor; den mötte statsmaktens våldsapparat i konfrontationer som osminkat uppenbarade klasstatens natur; den relaterades politiskt till den revolutionära grupp som utkristalliserats ur SKP och Clarté – det blivande KFML; Sköld Peter Matthis, FNL-gruppernas ordförande, definierade i början av -67 rörelsen i revolutionära termer. De tre parollerna: USA ut ur Vietnam, Stöd FNL på dess egna villkor och Bekämpa USA-imperialismen fungerade i mobiliseringens

inledningsskede och under de dynamiska åren 66-67 klart progressivt. Vietnamrörelsens aktionsformer, dess militanta demonstrationer och regelbundna propagandarbete, återknöt till arbetarklassens kamptraditioner. Dess flexibla organisatoriska struktur gav utrymme åt en socialistisk diskussion som skolade en hel generation svenska militanter.

I skapandet och uppbyggandet av FNL-grupperna spelade Clarté och senare KFML en avgörande roll. Dynamiken i utbrytningen ur VPK, föreningen av utbrytarna och aktivister ur Clarté och FNL-grupperna i bildandet av KFML sommaren -67, polemiken om Sovjet-revisionismen, KKP och kulturrevolutionen utvecklade och stärkte den svenska rörelsen.

Förskjutningen mot en bredare anti-kapitalistisk mobilisering

Den revolutionära situationen i Frankrike under maj 68 levandegjorde den europeiska revolutionen och inriktade de nya militanternas uppmärksamhet på de egna samhällena. Samtidigt ställdes frågan om förhållandena på universitetet och den statliga utbildningspolitiken genom UKAS-reformen.

SDS-organisationerna drog snabbt in tusentals radikaliserade studenter i debatter och aktioner under våren och sommaren -68. Efter Båstad som markerar övergången till den nya perioden följer Kårhusockupationen, universitetsjubiléet i Lund och en rad andra aktioner främst i universitetsstäderna. UKAS-parollen fungerade progressivt initialt genom att rikta uppmärksamheten på den kapitalistiska statens försök att *räntabilisera* den allt kostsammare universitetsutbildningen, att *anpassa* utbildningen och forskningen till det kapitalistiska näringslivets behov, och att *integrera* studenterna i den dominerande ideologin.

Det nya studentuppsvinget aktualiserade obönhörligt frågan om politiska och organisatoriska former för den fortsatta kampen. Linjen för FNL-grupperna och SDS-grupperna var en öppen fråga och de radikala studenternas isolering från arbetarklassen framstod som ett allt akutare problem.

Den europeiska studentrörelsen som i flera länder, främst Frankrike och Italien, blivit den tändande gnistan för landsomfattande, militanta arbetarmobiliseringar förmedlade strategiska och taktiska problem som ytterligare underströk det programmatiska arbetets vikt.

KFML ställdes inför de strategiska och taktiska problemen som en studentrörelseorganisation. Brytningen med VPK var ingen slutgiltig teoretisk och politisk uppgörelse med grundförutsättningarna i den stalinistiska logiken. Den bräckliga kritiken kunde inte ligga till grund för ett återknytande till den revolutionära marxismens traditioner och därför förmådde man inte utarbeta revolutionära politiska och organisatoriska former vare sig för den egna kaderorganisationen eller för olika uppsvingstrukturer. Maoismen erbjöd ingen lösning på den europeiska revolutionens problem. KFML tvingades ta till den enda existerande politiken och från -68 framträder de stalinistiska dragen klarare.

Denna utveckling påskyndades av rebellstriderna där problemen krävde snabba lösningar som KFML var oförmöget att leverera.

Fronterna och studentrörelsens demobilisering

I januari 68 fastslogs FNL-gruppernas frontkaraktär. Vietnamrörelsen hade haft en mycket lång och obruten dynamisk period och en hel del av denna dynamik har kunnat fortleva trots den nya organisatoriska formen där socialismen bannlysts och KFML stryper den teoretiska och politiska kampen.(och ersätter den med ideologisk nedsabbling).

För SDS-grupperna blev fronten en bittrare erfarenhet. Sedan den fackliga frontpolitiken introducerats i början av hösten -68 reducerades de expansiva massorganisationerna till oförmögna smågrupper. Stoppa UKAS-parollen – förvandlad till nyckelparoll i studenternas s.k. intressekamp – fick klart demobiliserande effekter genom sin kombinerade ekonomism (baserad på en felaktig analys av studenterna och orsakerna till uppsvinget) och vänsterism (en enveten Don Quijotsk marsch mot ett nederlag som var oundvikligt så som man definierat kampvillkoren). SDS i Göteborg överlevde i tre månader som dynamisk massorganisation, 27 majrörelsen i Stockholm ytterligare några månader. Vuf förmådde under en kort period kapitalisera uppsvinget genom att erbjuda diskussions- och aktionsformer och det expanderade oerhört snabbt. Det var emellertid självt en masstruktur, ingen kaderorganisation, och förmådde inte producera en linje för det fortsatta arbetet. I studentrörelsens nedgång föll det tillbaka lika snabbt som det rest sig.

KFML:s motiv för frontpolitiken och för att motsätta sig en antikapitalistisk bas för FNL- och SDS-grupperna går tillbaka på dess analys av huvudmotsättningen i Sverige och på dess uppfattning om förhållandet mellan avantgardorganisationer och massorganisationer. Enligt KFML:s analys går huvudmotsättningen mellan en liten klass monopolkapitalister (5 %) och övriga som utgör ”folket”. Folket har gemensamma intressen och kan med tålmodigt arbete mobiliseras mot monopolkapitalet. Denna ekonomistiska analys, som influerats av stalinistisk folkfrontspolitik och Mao Tse-tungs teori om enhetsfronten i imperialistdominerade länder, bortser från politikens och ideologins effekter på klasskampsfältet och leder till allvarliga politiska felsteg. Den noggranna avvägning av möjliga klassallianser som kommunister måste göra i varje läge ersätter KFML med en permanent, oflexibel och politiskt ogrundad hopklumpning av arbetare, småbourgeoisi och delar av bourgeoisin. Fronterna för det anti-imperialistiska arbetet och för de studerandes s.k. intressekamp bygger på felaktiga teoretiska premisser och leder till att socialisterna knäfaller för den borgerliga ideologin och låter kampvillkoren ställas av borgerliga klasser och skikt som aldrig kommer att mobiliseras i dessa fronter.

KFML:s syn på masstrukturer följer den stalinistiska modell som bygger på vattentäta skott mellan den politiska kampen och den fackliga, mellan den ”maximala” kampen och den ”minimala”. Man förmår inte se att en rad kampstrukturer kring avantgardorganisationen måste kunna resa anti-kapitalistiska paroller och just i kraft av sin antikapitalistiska dynamik befördra den gemensamma kampen. Den kommunistiska organisationens signum får aldrig vara att den monopoliserar socialismen, utan att den genom sin teoretiska, politiska och ideologiska kapacitet förmår sätta allt större massor i ett socialistiskt arbete.

I Lunds Clartésektion och KFML-avdelning (där kärnan idag huvudsakligen återfinns i Bolsjevikgruppen) restes kritik mot frontpolitiken under hösten -68 och fronten infördes aldrig vare sig i SDS eller FNL-gruppen. SDS i Lund var den aktivaste SDS-organisationen i landet med en rad uppmärksammade aktioner bakom sig: jubileumsaktionen, avslöjandet av Ekonomiska Forskningsinstitutet (EFL), den s.k. värnpliktsrättegången och näringslivskonferensen. Men både SDS och FNL-gruppen visade snart förfalls- och nedgångssymtom i avsaknad av politiska och organisatoriska perspektiv. Vi förmådde inte ge dem det – lika lite som någon annan grupp i landet. Vår linje i det läget var att ”stärka Clarté”, men Clarté var ingen revolutionär kaderorganisation utan en organisation som avspeglade uppsvinget och fluktuerade med det. Först nu – efter år av intensiv teoretisk och politisk kamp, efter brytningen med stalinisterna i KFML och Clarté och med studentspontanisterna i f.d. Clarté/Lund – kan vi erbjuda former för ett revolutionärt arbete.

Den svenska studentrörelsens demobilisering från hösten 68 korresponderar mot och influeras av den europeiska rörelsens nedgång. Däremot uppvisar Sverige ett annat mönster än flera av de viktigaste europeiska länderna vad gäller de avantgardistiska organisationernas kapacitet att möta den strategiska och taktiska utmaning som studentrörelsens demobilisering innebar.

I Sverige för den hegemoniska organisationen – KFML – en allt mera markerad stalinistisk politik i ett skede där arbetarklassen demobiliserad. När strejkvågen kommer är KFML oförmöget att ingripa och föra kampen vidare till ett högre plan. Det har blivit en sekt vars politiska analyser tjänar att belägga dess grundläggande dogmer och vars politiska ingripande inskränker sig till att stödja outvecklad kamp på denna kamps egna villkor.

Som sekt kan KFML visserligen tillväxa men det kommer alltid att bli marginellt i den svenska klasskampen och ohjälpligt avskuret från massrörelsen.

Framför allt i Frankrike men också i länder som Belgien och England förmådde grupper ur studentrörelsen transformera sig till kommunistiska avantgardorganisationer i ett arbete i strejkkommittéer tillsammans med revolutionära arbetare, i en sorgfällig uppgörelse med de stalinistiska kommunistpartierna, i en återknytning till den revolutionära marxismens traditioner.

III. Studentrörelsens effekter, natur och begränsningar

Den svenska studentrörelsens effekter på andra grupper i samhället är främst av ideologisk karaktär. Den har åstadkommit en påtaglig förskjutning på den ideologiska nivån: den har slagit en kil i välfärdsideologin och tvingat in debatten på det kapitalistiska samhällets otaliga krissyntom. Studentrörelsen kunde spela en tillfälligt avantgardroll, huvudsakligen propagandistisk, och stärka den proletära polen i ett skede då arbetarklassens kampberedskap var låg och dess ledning, SAP och LO, integrerad i den borgerliga statsapparaten och den borgerliga ideologin. Den var emellertid inte förmögen att upprätta en permanent organiserad kraft på den politiska scenen. De slagkraftiga kamp- och aktionsformer, som återupprättades av studentrörelsen, har sedan tagits i bruk av de mest varierande grupper efter det att de tömts på sin militans och sitt revolutionära innehåll.

Vi får akta oss för att dra alltför direkta orsakskedjor mellan studentrörelsen och den senare strejkvågen. Vi måste se att strejkvågen drevs fram av orsak er i den strukturerade helhet, som samhällsformationen utgör och där studentrörelsen är en del.

Studentrörelsens avantgardistiska funktion är med nödvändighet begränsad. Studentrörelsen rider på den spontana kampen och rytmiseras av dess växlingar, den är ett barn av de aktuella motsättningarna i samhället och ser bara nuet. Studenterna, som studenter, kan inte arbeta fram en revolutionär strategi: de är inte i stånd att samtidigt befinna sig i samhället – som deltagare i kampen, och utanför det – som bärare av en antikapitalistisk logik; de kan inte organisera sig fast och målmedvetet för att leda en allsidig revolutionär politik på alla samhällssektorer. Studentrörelsen saknar minne, historia och kontinuitet. Därför blir den ständigt ett offer för konjunkturen. När den spontana kampen avtar reduceras den till smågrupper som klamrar sig fast vid studier för att inte gå under. Vi har idag en rad sådana studiegrupper, stadda i olika grader av förfall: SDS-grupperna i den mån de alls existerar, hela raden av aktionsgrupper utanför fronterna som blomstrade under uppsvingets kulmen, olika anti-imperialistiska solidaritetsgrupper.

Det strategiska avantgardet (det icke begränsade) måste basera sig på arbetarklassen och spänna över klasskampen på alla sektorer. *De kommunistiska intellektuella måste avskilja sig*

från studentrörelsens spontanism i teoretiskt, politiskt och organisatoriskt avseende och arbeta på att skapa en revolutionär avantgardorganisation som förenar kommunistiska arbetare och intellektuella och som förmår omvandla sig till ett kommunistiskt parti.

IV. Den revolutionära organisationen och universitetstaktiken

Den akuta uppgiften är alltså att skapa en revolutionär organisation som kan ta den strategiska ledningen för kampen i hela samhället. Denna organisation måste förankra sig i arbetarklassen som har den bestämmande rollen i kampen för socialismen: den klass som oryggligt och disciplinerat kommer att slutföra kampen mot bourgeoisin och till vilken andra förtryckta klasser och skikt måste sluta sig. Att arbetarsektorn är den bestämmande sektorn innebär inte att andra sektorer är oväsentliga – tvärtom kan de i en given konjunktur vara dominerande (hela tiden inom ramen för arbetarsektorns dominans i sista hand). Historien ger exempel på ojämna utvecklingar som gett andra klasser och skikt än arbetarklassen framträdande roll i ett givet skede av den socialistiska revolutionen: bönderna i Kina, studenterna i Ryssland 1905, osv.

Universitetssektorn är den dominerande sektorn i Bolsjevik-gruppens ingripande arbete idag (med förskjutningar på vissa orter). Denna prioritering har två orsaker: dels för att vi ska kunna konsolidera brytningen med vår tidigare studiegruppskaraktär och utvecklas som propagandistisk organisation, är det avgörande att vi omedelbart förmår ingripa på en viktig samhällssektor: dels är universitetet en svag länk i det kapitalistiska samhället och arbetet där kan bli en språngbräda, en slagstyrka med vars hjälp vi successivt kan stärka vårt ingripande på arbetarsektorn därhän att det kan ta den dominerande platsen. På universitetssektorn bör den revolutionära, anti-stalinistiska polen kunna bli hegemonisk inom relativt kort tid; där kommer vi att kunna påverka konjunkturen, inte tvingas följa dess kast; studentmiljön erbjuder en nödvändig social bas för universitetssektorn kan vi redan nu föra ut en linje, medan det på arbetarsektorn ännu återstår ett teoretiskt och politiskt utarbetande för att vi ska kunna visa på vägar ur de reformistiska och stalinistiska återvändsgränderna. Studentrörelsen kan fungera exemplariskt (mönsterbildande) genom sin dynamik, sin masskaraktär och sina aktions- och organisationsformer. Universitetssektorn kan fungera som ankare i översektoriella kampanjer och underlätta en geografisk spridning. Sist men inte minst är det i studentmiljön som det idag, i Sverige, finns en stor potential av militanter som länge sökt en politik att arbeta för. För att universitetssektorn ska få en slagstyrkefunktion, för att demobiliseringstrenden i studentrörelsen ska kunna brytas krävs det att universitetspolitiken ställs inom ramen för en samlad strategi och att studentrörelsen omstruktureras politiskt och organisatoriskt.

V. Politiska och organisatoriska former för kampen på universitetet

Vi har tidigare konstaterat att studentmiljön inte är en homogen social miljö utan en spegel av det omgivande samhället. Det innebär att kampen på universitet måste relateras till omgivningen, internationellt och nationellt, att linjen inte kan definieras som en ”universitetsstrategi” utan måste ses som den revolutionära taktiken på universitetssektorn inom ramen för den revolutionära internationella och nationella strategin.

Vi menar att kampen på universitet bör centreras kring följande *tre huvudaxlar*, vilka definierar den generella inriktningen för en anti-imperialistisk, anti-kapitalistisk studentrörelse:

- ingripande i den internationella klasskampen, anti-imperialistisk kamp.

- ingripande i den svenska arbetarklassens kamp.
- kamp mot den borgerliga utbildningspolitiken på dessa nivåer.

Ingripande i den internationella klasskampen, antiimperialistisk kamp. Den proletära internationalismen har förtrampats under ett halvsekel av stalinistisk dominans i den världskommunistiska rörelsen. KFML:s chauvinistiska valparoll om nationell självbestämmanderätt är en konsekvent slutpunkt i den nationalistiska degenerering som följt på brottet med Pariskommunens och 3:dje Internationalens traditioner. Vår epok kännetecknas av en allt större internationalisering av det ekonomiska, politiska och kulturella livet och i konsekvens därmed av en internationalisering av klasskampen. Det är nödvändigt att de nationella avantgarden skapar en organiserad revolutionär pol också i världsskala. Också masstrukturer kring avantgardorganisationerna kan och måste utveckla ett internationalistiskt arbete i form av stödarbete och aktioner, internationella kampanjer och konferenser, diskussioner och studier. Detta arbete måste rikta sig såväl mot Europa som den koloniala världen. Den internationella entusiasm, medvetenhet och arbetsdisciplin som finns i FNL-grupperna måste kunna drivas vidare i former som inte stäcks av fronten.

Ingripande i den svenska arbetarklassens kamp. Studentrörelsen måste gardera sig mot både ekonomistisk intressekamp för studenter och mot uteslutande ideologisk vänsterakademism. Den måste inom ramen för det strategiska perspektivet utveckla förbindelsen med arbetarklassens kamp. Som viktiga inslag i arbetet framstår propagandaspridning och solidaritetsarbete i samband med strejker, politiska diskussioner och utarbetande kring läget i Sverige, utnyttjande av uppsatsarbete och undervisning i anti-kapitalistiskt syfte, deltagande i översektoriella kampanjer i avantgardorganisationens regi.

Kampen mot det borgerliga universitetet. II Det kommer att bli en *långvarig kamp*. Det enda sättet att ”stoppa UKAS” eller på ett grundläggande sätt förändra den borgerliga undervisningens struktur är när kampen på universitetet kommer in som en del i ett generaliserat anlopp mot det kapitalistiska samhället.

Universitetet fokuserar den grundläggande motsättningen mellan produktivkrafternas utveckling och de kapitalistiska produktionsförhållandena. Det borgerliga universitetet befinner sig djupt i denna strukturella kris, som återspeglas på alla nivåer. Samtidigt som det intellektuella arbetet – och därigenom utbildningen och forskningen – får en allt större betydelse för den samhällsliga produktionen, så uppenbaras alltmer de kapitalistiska produktionsförhållandenas anarkistiska, hämmande och ineffektiva karaktär. Kapitalismen blir i allt högre grad oförmögen att tillvarata den skaparkraft, som det intellektuella arbetet utgör. Detta arbete dirigeras istället in i kapitalistiskt räntabla fällor. För att styra de växande universiteten i dessa banor, så hårdnar greppet från den statliga byråkratin, som breder ut sig över utbildningssektorn. Men staten är oförmögen att genomföra en verklig planering av utbildningen, att korrespondera den mot de samhällsliga behoven. Den statliga planeringen upprätthålls över en sektor som är marginell i förhållande till den kapitalistiska anarkin i produktionen. De borgerliga utbildningsreformerna löser på inget sätt dessa strukturella motsättningar. Istället trängs utbildningen alltmer in inom de snäva lönsamhetsramarna, vilket leder till ökad hets, byråkratisering och uppstyckning och förflackning av kunskapsproduktionen.

Den strukturella krisens effekter uppträder på alla nivåer inom universitetet, ekonomiskt, politiskt och ideologiskt. *Kampen på universitetet bör utsträckas till alla dessa nivåer.*

Först i en allsidig kamp, där vi ”sätter politiken främst”, kan vi övervinna de ekonomistiska och akademistiska slagsidorna. Kampen på de olika nivåerna bör samlas ihop i *ramproller*

som knyter samman och riktar kampen i ett långsiktigt perspektiv. Under dessa ramparoller ställer sedan den dagliga kampen mer konkreta paroller.

Den ekonomiska nivån. Utifrån en analys av den borgerliga utbildningspolitiken och universitetsreformernas försök att motverka universitetets kris kan vi resa parollen MOT DEN KAPITALISTISKA RÄNTABILISERINGEN AV UNIVERSITETET. Här kan vi ta upp konsekvenserna av den s.k. utbildningsekonomin: den snäva yrkesinriktade massutbildningen, lågprioriteringen av viktiga men kortsiktigt olönsamma sektorer som läkarutbildningen, den ökade studiehetsen, utspärrningarna osv. Vi kan ta upp studentgetton, höga hyror och lånesituationen. Ett annat kampområde under den ekonomiska nivån är kamp MOT KAPITALETS STYRNING AV FORSKNING OCH UNDERVISNING. Vi bör bekämpa den i huvudsak teknologiska funktion som universitetet får i det monopolkapitalistiska samhället där forskarna istället för att arbeta vetenskapligt sysslar med att producera lösningar på ekonomiska och sociala problem inom det bestående samhällets ramar. Forskningen snedvrids av kortsiktiga lönsamhetssträvanden.

Den politiska nivån. Här bör vi fokusera socialdemokratins projekt om samarbete och medinflytande. Vi bör avslöja och bekämpa försöket att med FNYS integrera studentrörelsen i den kapitalistiska staten och göra den medansvarig för skötseln av universitetet. Vi måste hindra statsmakten från att avvärpa och isolera de revolutionära studenterna och ersätta de utjänta kårbyråkraterna med nya, integrerade förmedlare mellan den statliga byråkratin och studenterna. En möjlig paroll är MOT SKENDEMOKRATIN. Andra tänkbara ”politiska” paroller är MOT STATSBYRÅKRATIN INOM REGERING OCH UKÄ och MOT KÅK OBLIGATORIET OCH KÅRBYRÅKRATERNA.

Den ideologiska nivån. Inom ramen för parollen MOT DEN BORGERLIGA IDEOLOGIN bör vi ta upp kamp mot den innehållsmässiga och pedagogiska sidan av undervisningen, mot uppsplittringen och söndersmulningen av kunskapsproduktionen och mot integreringen av studenterna i den borgerliga ideologin.

Samtliga dessa paroller är preliminära och måste förbättras i diskussioner och kamp.

Samtidigt som vi utveckla kamp under de olika nivåernas paroller måste vi arbeta på att skaffa oss en klarare bild av hur den borgerliga utbildnings- och forskningspolitiken ska kunna avskaffas i ett läge av revolutionär kris; vi måste diskutera innebörden i den långsiktiga parollen ARBETARKONTROLL ÖVER UNDERVISNINGEN.

Kampens organisatoriska former

Studentrörelsen erbjuder en motsägelsefull bild av revolutionär entusiasm och vitalitet parat med social och politisk isolering. Miljöns mångfasetterade politiska arbete bedrivs nu huvudsakligen uppsplittrat i olika smågrupper, där inga perspektiv på kampen kan växa fram. Det dr ett slöseri och en misshushållning med miljöns stora revolutionära potential. Istället måste vi arbeta på att skapa nya typer av masstrukturer, som kan samla ihop och inrikta det revolutionära arbetet men samtidigt ge utrymme för studentrörelsens speciella dynamik. Dessa masstrukturer skall erbjuda ett sätt att arbeta – ett arbete utifrån de politiska riktlinjer för kampen på universitetet som avantgardorganisationen kan presentera. Den kan ge ett stöd åt detta arbete, vara initierande och ledande. Men den närmare utformningen av masstrukturerna ligger i stöpsleven. De kommer att formars av det arbete som de deltagande kamraterna förmår utföra.

Bolsjevikgruppen har påbörjat uppbyggandet av Röda kommittéer(hittills i Lund och

Stockholm) som står på Bolsjevikgruppens plattform för kampen på universitetet. De är antikapitalistiska och antiimperialistiska och avser att organisera den avancerade delen av studenterna, de som har en ”allmänsocialistisk” medvetenhet, som inte är stalinister. De Röda kommittéerna är permanenta strukturer för socialister som vill bedriva ett regelbundet politiskt arbete men som inte är mogna eller villiga att omvandla sig till kommunistiska kadrer. De ska bli den antistalinistiska avantgardepolens svar på de stalinistiska fackliga fronterna. De Röda kommittéerna skall ingripa i striderna på och utanför universitetet enligt de axlar som styr universitetspolitiken, de skall skola aktivisterna i flexibla former utifrån den konkreta situationen och med de marxistiska begreppen ”i arbete”, och de skall utarbeta analyser och texter med speciell inriktning på den egna sektorn.

Den Röda kommittén måste också kring sig strukturera det politiska arbetet, gripa in i studentmiljön och fånga upp de olika initiativen, de framväxande förhoppningarna och intentionerna i den rikt förgrenade socialistiska rörelsen. Utöver de permanenta Röda kommittéerna kommer kampen därför att kräva olika typer av flexibla och tillmassorgan såsom

- basenheter som aktionskommittéer och strejkkommittéer som strukturerar upp en mobilisering på en viss fråga.
- enhetsfronter mellan olika revolutionära organisationer i preciserade frågor som antiimperialistiska aktioner, stödaktioner.
- stormöten som kan sammankallas på universitets-, fakultets- eller institutionsnivå som t.ex. kan driva igång en aktion eller tjäna som debattforum.

De kapitalistiska samhällenas katastrofkurs kan bara bryta av revolutionärernas organiserade arbete. Kampen måste föras på alla samhällssektorer och utifrån en helhetsstrategi rikta ett oemotståndligt angrepp mot de kapitalistiska ställningarna. I det revolutionära uppbygget måste vi utnyttja samhällets svaga länkar. Studentmilitanternas organisering genom kampen på universitetet är en språngbråda mot det samfälliga revolutionära anloppet.

J M

Inför valet

Tiden är månadsskiftet augusti/september, sensommaren står hög och klar över landet, över kapitalisternas fabriker, gruvor och kontor, där lönearbetarna säljer sin arbetskraft i tio-månadersperspektivet av dagligt slit för livsuppehållet och nästa industrisemester, över skolor och universitet, över Sverige valåret 1970. Regeringen har beordrat prisstopp, vilket är den mest ”dramatiska” händelsen hittills, i en valrörelse som mer än någonsin tidigare ter sig som ett absurt, löjeväckande och motbjudande spel, en gengångaraktig, ständigt återkommande repetition, ovanför och utanför de verkliga problem som konfronterar mänskligheten idag. Men valrörelsen är inte någon bedräglig låtsaslek eller absurt skådespel, där den politiska scenens olika partier fäktar och fintar med siktet inställt på feta riksdagsarvodena eller parti stöd, den står heller inte ”utanför” eller ”ovanför” de verkliga problemen, i all sin unkenhet och kraflöshet är den ett symptom på dessa problem, de återspeglas och finns närvarande i den, fast i förvriden form. Och även om upplevelsen av ständigt återkommande spökparad ur det förflutna känns stark så är årets valrörelse inte bara en enkel upprepning av gamla turer och nötta fraser, den har också sina särdrag och det är dessa vi måste fånga och analysera för att kunna lära oss något om rörelsen i vårt samhälle, om de verkliga problemen så som de avspeglar sig på den politiska scenen. För att kunna göra detta är det nödvändigt att

gå in på den bakgrund i kapitalismens ekonomiska, politiska och ideologiska utveckling, internationellt och nationellt, som konstituerar ramarna för det degenererade spelet i valrörelsen 1970.

Den ekonomiska utvecklingen i de imperialistiska länderna i Väst-europa

Vi lever i en revolutionär epok. Klasskampens globala skärpning under 60-talet, det revolutionära uppsvinget i de imperialistiska länderna, den anti-imperialistiska väpnade kampen i Afrika, Asien och Latinamerika, USA-imperialismens allt desperatare och ohöjda brutalitet, de alltmer tilltagande kris- och förfallssymtomen i hela den kapitalistiska civilisationen, allt detta har återställt det rätta perspektivet på vår tidsålder som en revolutionernas och den dekadenta imperialismens epok. Detta gäller i synnerhet Europa, och inte minst Sverige, där efterkrigstiden fram till ungefär mitten av 60-talet varit en period av relativ social stabilitet, snabb utveckling av produktivkrafterna och jämn och hög ekonomisk tillväxttakt.

Grunden för denna expansion var bl.a. en öppning av nya fält för ekonomisk aktivitet genom en accelerering av den teknologiska innovationsprocessen som hängde samman med kapprustningen. Vad som karakteriserar denna period är frånvaron av allvarliga recessioner, något som ingalunda innebär att monopolkapitalismen skulle ha övervunnit sin grundläggande tendens till överproduktion. I Sverige, som i andra västeuropeiska länder, har efterkrigstiden kännetecknats av centralisering och monopolisering inom de viktigaste ekonomiska sektorerna; det har också varit en period av utvidgning av statens ekonomiska funktioner, av utveckling och förfining av dess instrument för ingripande i ekonomin. Problemet med överproduktion och de superprofiter som skapas inom de monopoliserade sektorerna har lösts genom att staten skapat "ersättningsköpkraft" genom statliga åtaganden på ickeproduktiva sektorer, genom ökningen av "distributionskostnaderna" inom företagen, d.v.s. reklam och andra kostnader förenade med marknadsföringen av varorna, samt service-sektorns tillväxt.

Detta har emellertid skett till priset av en ständig inflation, eftersom den ökade köpkraft, som de statliga icke-produktiva investeringarna skapar, aldrig motsvaras av ett lika stort utbud av varor. Monopolkapitalet har på så sätt stått i valet mellan kris och inflation. Men detta är ett val bara så länge som den teknologiska och militära utvecklingen öppnar ständigt nya fält för ekonomisk expansion. Inflationen är nämligen inte ofarlig, den tenderar att urholka flera av de mekanismer som är nödvändiga för den kapitalistiska ekonomins funktionssätt. Den uppmuntrar spekulation och skapar osäkerhet i investeringarna. Den blockerar flera av de mekanismer som under konkurrenskapitalismen verkade för ekonomisk återhämtning. Priserna sjunker inte, inte ens under recessionsperioder. Den privata konsumtionen spelar inte längre samma roll för återhämtning. Räntans fall leder inte automatiskt till några större ökningar i investeringarna. Men framför allt innebär den en allt större svårighet i en period då kapitalets tilltagande centralisering och monopolisering framtvingar en internationell samordning och integrering av de imperialistiska staternas ekonomier, då alltså behovet av stabila internationella betalningsmedel är större än någonsin.

Tidigare under efterkrigsskedet kunde de olika imperialistiska staternas penning- och finanspolitik bestämmas av de inre kraven i respektive ekonomi. En recession i ett land, en minskning av den inre efterfrågan kompenseras genom ökad export till länder som upplevde högkonjunktur. På så sätt åstadkoms en uppsplittring av konjunkturcyklerna, en uppsplittring som i förening med de enskilda staternas anti-cykliska penning- och

finanspolitik haft stor betydelse för utjämningen och mildringen av konjunktursvängningarna i varje land. Kapitalets internationalisering sätter emellertid gränserna för dessa möjligheter. De enskilda kapitalistiska staternas handlingsfrihet har beskuren, eftersom varje slag av anti-cykliska åtgärder, devalvering, protektionism, deflationistisk politik, hädanefter får allvarliga konsekvenser för de andra ländernas ekonomier och tvingar dem att vidta motåtgärder. Detta är bakgrunden till de kriser i det internationella betalningssystemet som vi upplevt på senare år (dollarkrisen, pundets devalvering o.s.v. och som framtvingat åtgärder för samordning av de olika ländernas finans och penningpolitik, både inom EEC och mellan de väst-europeiska länderna och USA, (t.ex. den fria dragningsrätten).

Resultatet av denna samordning och integrering kan bli ett sammanfallande av de tidigare uppsplittrade recessionerna till en allmän recession, vilken vi kan skönja under de första åren av 1970-talet. Detta ställer med nödvändighet perspektivet på en ytterligare samordning *på ett högre politiskt plan*, mellan de olika ländernas monopolistiska bourgeoisier. Den politiska uppsplittringen av Europa på flera nationalstater framstår mer och mer som ett hinder som måste övervinnas för att denna högre samordning skall kunna komma till stånd, en samordning som inte bara kommer att gälla finans- och penningpolitik, utan även inkomstpolitik, näringspolitik, arbetsmarknadspolitik, lokaliseringspolitik, socialpolitik och inte minst utbildning och forskning. Detta är en tvingande nödvändighet för den monopolistiska bourgeoisin i Väst-Europa, perspektivet av allmän recession å ena sidan, den revolutionära rörelsens uppsving och arbetarklassens ökade militans å den andra, lämnar den inget val. Det är dess omständigheter vi måste ha i minnet när Sverige nu inleder förhandlingar med EEC. Föreställningarna att Sverige skulle kunna ansluta sig till EEC med bibehållet perspektiv på "självständighet" och "neutralitet" är illusionsmakeri och inget annat.

"Välfärdsstaten "

Sverige är en del av Västeuropa, den svenska ekonomin är i hög grad integrerad i och beroende av den imperialistiska ländernas ekonomier. Sverige är själv ett imperialistiskt land. Våra avgörande exportmarknader är Västeuropa och USA, utländska företag etablerar sig i allt högre utsträckning i Sverige och svenska företag utomlands: inom EEC för att komma undan tullmurarna, i Portugal för att utnyttja de låga lönekostnaderna. I Afrika, Asien och Latinamerika deltar svenska företag i utplundringen av de fattiga länderna, ofta genom deltagande i stora multinationella projekt. Det svenska samhället och den svenska staten uppvisar också samma grunddrag som de andra högindustrialiserade monopolkapitalistiska länderna i Västeuropa. Inte nog med det, Sverige har i stor utsträckning kommit att symbolisera denna samhällstyp i dess perfektion, har varit "välfärdsstaternas" pionjär och stora förebild, de moderna teknokratiska ideologernas strömlinjeformade dröm: landet utan sociala konflikter, där "löntagare" och "näringsliv" kastat urmodiga och framstegsfientliga ideologier överbord och genom samarbete i rationell anda kommer fram till progressiva lösningar som är i allas gemensamma intresse.

Vilka är då "välfärdsstatens" karakteristika? Vi har redan talat om dess ekonomiska ingripanden för att bemästra problemen med överproduktion och dämpa de ekonomiska cyklerna. Statens ingripanden, både de ekonomiska och andra, i det statsmonopolkapitalistiska skedet, måste emellertid ses i ett vidare socialt sammanhang, nämligen monopolkapitalets behov av social *stabilitet*, vilket står i motsättning till de anarkiska kapitalistiska produktionsförhållandena, som ständigt tenderar att skapa social *instabilitet*. Den långsiktigare planeringen av investeringarna inom de monopolistiska sektorerna, behovet att förränta en ständigt större andel fast kapital, ekonomins tilltagande integrering, allt detta gör systemet

känsligare, leder till att sociala konflikter, som strejker osv., blir farligare och kostsammare än förut och måste förhindras. Dessa konflikter, som uppstår ur kapitalismens egen anarki och destruktivitet (den ökade utsivtningen av arbetarna, olycksfallen i arbetet, arbetslöshet genom strukturomvandlingar osv.), nödvändiggör en ökad roll för staten som ingripande och stabiliserande faktor.

För detta har staten skapat sig en mängd instrument: förutom den mer traditionella penning- och finanspolitiken, har det under det statsmonopolkapitalistiska skedet tillkommit aktivare element i statens ingripande: "den aktiva näringspolitiken", statens skapar sig genom "tvångssparande" stora fonder (ATP) med hjälp av vilka den kan ingripa reglerande i ekonomin, t.ex. för att påverka företagets lokalisering, socialisera deras förluster, d.v.s. hjälpa eller överta oräntabla företag, eller gå in som delintressent i riskfyllda projekt som bedöms som nödvändiga för att utveckla nya områden för ekonomisk expansion. Genom nya element i socialpolitiken som omskolningsbidrag och flyttningsbidrag uppnås det dubbla syftet att motverka tendenser till social instabilitet på grund av arbetslöshet etc. och att avlasta företagen kostnaderna för att rekrytera och utbilda arbetskraft.

Under statsmonopolkapitalismen fyller de reformistiska arbetarorganisationerna en speciell och oerhört viktig roll som integrerande faktor, fr.a. i vårt land. Kännetecknande för det svenska samhället är det nära samarbete mellan staten och de högsta skikten inom de olika intresseorganisationernas byråkratier: de fackliga organisationerna, de kooperativa osv. Dessa organisationer får en alltmer "officiell" status, deras medverkan i olika statliga organ, det nära samarbetet mellan dessa byråkratier och statsbyråkratin är en integrerad del av statens funktionssätt och betraktas som självklart. Denna inkorporering av de reformistiska massorganisationerna utgör en avgörande stabiliseringsfaktor i det svenska samhället. Den fyller bestämda både ideologiska, politiska och ekonomiska funktioner. Ideologiskt genom dessa organisationers roll som upprätthållare av den reformistiska ideologins dominans inom arbetarklassen. Politiskt genom de stabila socialdemokratiska regeringarna som genomföra av "välfärdspolitiken", med deras fasta bas i arbetarrörelsens båda stora massorganisationer, SAP och LO. Ekonomiskt genom socialdemokratien som utövare av den monopolkapitalistiska statens ekonomiska politik och genom LO:s stabiliserande roll på arbetsmarknaden: monopolkapitalisternas behov av lugn på arbetsmarknaden (den långsiktigare planeringen av investeringarna, behovet att förränta en allt större andel fast kapital osv.) tillgodoses genom centrala avtalsförhandlingar, längre avtalsperioder, "samhällsansvar" och "solidarisk lönepolitik". Den roll som SAP och LO spelar i det svenska samhället återspeglas i den inre strukturen hos dessa båda organisationer, där karaktären av demokratisk massrörelse sedan länge fått ge vika för en växande byråkrati och funktionärsvälde, parat med minskat inflytande och passivitet bland medlemsmassorna.

Valet

Inga samhällen är entydiga, ingen utveckling är absolut jämn. Varje konkret samhälle utgör en helhet som är sammansatt av flera produktionssätt (småproduktion, konkurrenskapitalistiska former, monopolkapitalism), där ett dominerar över de andra. Den ojämna utvecklingen yttrar sig i den motsägelsefyllda samexistensen av olika produktionssätt på samhällets olika nivåer (ekonomiska, politiska, ideologiska), och i förskjutningar, ojämnheter mellan nivåernas utveckling, där ett produktionssätt kan vara dominerande på en nivå, medan ett annat är det i samhället i dess helhet. Det svenska samhället domineras av det kapitalistiska produktionssättet i dess monopolistiska stadium. Detta betyder emellertid inte att Sverige är "rätt igenom" monopolkapitalistiskt. I valrörelsen kan vi studera en del av dessa förskjutningar och motsätt-

ningar som hänger samman med samhällets ojämna utveckling.

Vi har redan talat om intrycket av degenerering i årets valrörelse. Detta gäller spelet på den politiska scenen i dess helhet, men framför allt de borgerliga partierna. Vad vi iakttar är en rad eftersläpnings- och förfallssymtom i partiväsendet som återspeglar statsmonopolkapitalismens utveckling i Sverige. Kännetecknande för spelet mellan de borgerliga partierna och socialdemokratien har varit frånvaron av stora, partiskiljande stridfrågor i valrörelsen. Den genomgående taktiken från socialdemokratiens sida har varit att söka strid, att uppblåsa alla tänkbara motsättningar till stora principiella skiljelinjer och att varna väljarna för att låta sig invaggas i tron att socialdemokratien kommer att ta hem spelet den här gången också, medan framför allt mittenpartierna har legat relativt lågt, har framhållit den grundläggande värdegemenskapen mellan icke-kommunistiska partier och sökt undvika frågan om regimskifte. Den strid socialdemokraterna söker är inte en strid som gäller arbetarklassens intressen, vare sig på kortare eller längre sikt, en strid som är ägnad att klargöra det kapitalistiska klassamhällets fundamentala brister, utan i stället en strid som är till för att skyla över det faktum att det socialdemokratiska partiet sedan länge slutat vara ett parti som företräder arbetarnas intressen, en pseudo-strid där socialdemokratien skrudar sig i falska kläder och under återopande av sitt proletära förflutna söker dölja att den i allt väsentligt

för en politik som gynnar arbetarnas klassfiender och syftar till klassamhällets fortbestånd. I grunden gäller det att avvända uppmärksamheten från reformismens bankrutt, därav den motbjudande teater som nu spelas upp med dess skenfäktningar och tomma retorik: den reformistiska byråkratins taktik att få fortsätta att förvalta utsugarstaten.

I denna valrörelse koncentrerar man sig inte som tidigare på ”marginalväljarna”, utan huvudentresset tignas ”soffliggarna”, alla de som av missnöje eller likgiltighet avstår från att rösta och som man funnit spela en större roll för röstförskjutningarna mellan partierna än man trott.

”Soffliggarna” är i första hand socialdemokratiens problem och detta kommer att inverka på taktiken både från deras och de borgerliga partiernas sida: socialdemokraterna måste skrämja upp soffliggarna, de borgerliga partierna har inget intresse av detta och ligger följaktligen lågt. Socialdemokratiens behov av strid, och dess oförmåga att längre producera stora reformprojekt, i stil med ATP, som skulle kunna skapa en sådan strid, konstituerar dess dilemma: denna oförmåga är slående i partiets valmanifest, det s.k. ”Kramforsmanifestet”, som förutom allmänna fraser om ”det starka samhället”, ”fortsatt aktiv näringspolitik” osv., bara innehöll ett konkret reformprojekt, nämligen tandvårds försäkring 1973. Trycket från missnöjet, otåligheten och den ökade militansen inom den svenska arbetarklassen å den ena sidan, ett tryck som gör sig gällande både inom och utom partiet, och oförmågan att prestera polariserande reformprojekt å den andra, tvingar socialdemokraterna åt deras offensiva agerande, försök att rida på den radikaliserade stämningen inom arbetarklassens genom ”klasskamp: betonade” former i propagandan och agitationen (läs Aftonbladets skildringar från Palmes besök i Ådalen, i Hälsingborg osv.), där det ihåliga i dessa former måste döljas genom att frammana stämningen av ödesval och angripa oppositionen ur ett ”klasskampsperspektiv” på alla de frågor där motsättningar finns eller kan skapas, och där möjligheter att skapa splittring och förvirring bland de borgerliga partierna kan uppstå. Så uppstår alla de skendebatter som varit så ovanligt rikligt förekommande i denna valrörelse, om Bohmans bok och neutraliteten, om en kommande borgerlig regerings program och sammansättning, om den förhastade borgerliga kritiken av ”Insynsutredningen”, om de borgerliga partiernas motvilja mot ”ett starkt samhälle” osv. Angreppen på VPK har varit påtagligt få, vilket förmodligen hänger samman med att man inte vill skada sin eftersträfvade ”vänsterimage” och att man behöver

VPK som stödparti för att säkra majoriteten i riksdagen. Prisstoppet är ett uttryck både för socialdemokraternas svårigheter på grund av frånvaron av konkreta polariserande frågor och deras offensiva taktik och politiska skicklighet: en åtgärd som på ett konkret sätt är till fördel för majoriteten av lönearbetare, som har en ”vänsterkaraktär”, som ger intryck av handlingskraft och beslutsamhet, och som slutligen är väl ägnad att skapa förvirring inom de borgerliga partierna. Socialdemokraterna försöker i linje med sin allmänna taktik att utmåla de borgerliga partierna som samma gamla bakåtsträvande kåsupare, samma motståndare till statsingripanden och ”aktiv näringspolitik” som de alltid varit. Man söker återuppväcka stämningarna från skördetidsdebatten på 40-talet och ATP-striden i slutet av 50-talet:”se, de är likadana nu som då, i grunden har de inte förändrat sig ett dugg”!

Men detta är inte sant. De borgerliga partierna för inte samma politik som på 40-talet, framför allt inte mittenpartierna. Vad som utmärker dem är snarare en kombination av eftersläpning och försök till förnyelse. Man försöker att anpassa sig till den dominerande teknokratiska ”välfärdsideologin”, vars främsta exponenter är den socialdemokratiska högern (Sträng, Wickman, Kjell-Olof Feldt & Co) och vissa stora borgerliga rikstidningar (fr.a. DN och Sydsvenska Dagbladet), man har till en viss del övergett gamla ståndpunkter och paroller: folkpartiet och centern talar inte längre så mycket om skattesänkningar, det fria näringslivet, det enskilda sparandet, sparsamhet med de statliga utgifterna osv. Dessa partier har i över trettio år vegeterat i skuggan av socialdemokratin, dess prestige och totala dominans på den politiska scenen utgör ett enormt tryck och de har i viss utsträckning blivit medvetna om sin politiska och ideologiska eftersläpning.

Men bara i viss utsträckning. De slits mellan gammalt och nytt, mellan en rad motsatta tendenser som går tillbaka på den heterogena sammansättningen av deras medlemskader och väljarunderlag: för t.ex. folkpartiet fiskare på västkusten, frireligiösa fabriker i Småland, mellanbourgeoisi, storkapitalister, tjänstemän, akademiker osv. Behovet av att revidera eller mjuka upp gamla ståndpunkter i förening med det tillbakahållande inflytandet från stora skikt bland deras medlemmar och väljare är bakgrunden till deras vacklan, hållningslöshet, splittring och tillflykt till vaga och okonkreta paroller i stil med ”närddemokrati”, ”ett mänskligare samhälle” osv. Denna obeslutsamhet, ideologiska förvirring och brist på samordning gör de borgerliga partierna sårbara för angrepp från socialdemokratin och lätta att splittra: ett typiskt fall är socialdemokraternas angrepp på Gösta Bohmans reaktionära bok om utrikespolitiken, vilka skapade en enorm förvirring bland de borgerliga partierna och fick dem att göra olika uttalanden, för att sedan i tur och ordning ta avstånd från varandras uttalanden. Utspellet om prisstopp gjorde dem på samma sött förvirrade, de fann sig katastrofalt vapenlösa och kunde inte reagera med annat än allmänna fraser om ”nederlag för regeringens ekonomiska politik” och krav på ”stabiliseringskonferens”, där det senare kravet bara öppnade dem för nya angrepp från socialdemokratin om ”att göra upp över löntagarnas huvuden” osv. Från mittenpartiernas vacklan och försök till anpassning avviker i viss mån Moderata Samlingspartiet, som företräder en klarare reaktionär kombination av gammal högborgerlig ideologi och frieri till småborgerliga ”poujadisfiska” eller ”vennamoistiska” strömningar (skattesänkningar, enskilt ansvar, kristendom, ordning på gatan och i skolan, fasta normer osv.), där det högborgerliga partiet utan tvekan dominerar, medan det senare markeras av den ”folkighet” man söker lägga sig till med i sina framträdanden (Jokkmocks-Jocke, Göingeflickorna).

Mot de borgerliga partiernas eftersläpning, förvirring och vacklan kontrasterar sig de stora liberala riksdagstidningarnas, fr.a. D N:s, alltmer markerade självständighet gentemot de

partier som de skall anses företräda. Dessa tidningar framträder mer och mer som självständiga företrädare för den dominerande statsmonopolkapitalistiska teknokratideologin, de ligger ytterst nära den socialdemokratiska högern (som är den ledande och tongivande inom partiet) och markerar sitt oberoende genom allsidiga analyser av det politiska spelet och genom kritik och tillrättavisning av de borgerliga partiernas oskickliga agerande. Detta var särskilt markant i början av valrörelsen, t.ex. då Insynsutredningen lades fram. Vissa borgerliga politiker och efterblivna landsortstidningar som t.ex. UNT gav genast ståndsfall, varpå DN skyndade sig att ta dem i örat, och påpeka att Insynsutredningen verkligen inte innehöll några särskilt sensationella eller kontroversiella förslag. Denna markerade självständighet tenderar emellertid att övergå i en mer partipolitisk hållning ju närmare valet vi kommer.

KFml och Vpk

I årets valrörelse är det två organisationer som proklamerar sig som "socialistiska alternativ". Den ena är det i allt starkare sönderfallstadda VPK, vars agerande i valet bara ytterligare avslöjat dess politiska och teoretiska förvirring, dess splittring, hållningslöshet och hjälplösa opportunist. VPK existerar bara i kraft av ett namn och en gammal organisatorisk struktur som överlevt sig själv. Dess extrema löslighet och heterogenitet, ("modernisterna" kring Hermansson, stalinisterna kring Norrskensflamman, zenitisterna, de revolutionära fraktionerna i Malmös och Göteborgs Kommunistiska Arbetarkommuner), dess avsaknad av varje enhetlig politisk linje och strategiskt perspektiv utgör bakgrunden till den politik, som partiet för ut i valet: en sorts vacklande vänsterreformism klädd i vissa revolutionära fraser. VPK utgör nu en murken helhet, där de enda delar som har något liv, är de anti-reformistiska fraktionerna i Malmö och Göteborg. Dessa har emellertid inget perspektiv på revolutionär politik och revolutionärt uppbygge utanför VPK-apparaten. Det är en illusion att tro att man genom att "ta över" denna murkna struktur kan göra den frisk.

Vad som skall byggas måste byggas från början. I VPK finns många erfarna kommunistiska militanter, som kommer att utgöra en värdefull del i det kommunistiska parti som måste skapas. VPK som organisation saknar varje existensberättigande i den revolutionära rörelsen idag.

Den andra organisationen som gör anspråk att vara "det socialistiska alternativa" i årets val är KFML. Det sätt på vilket KFML har satsat på denna valkampanj och den propaganda man fört ut är ett klart vittnesbörd om de grundläggande svagheter i dess politik: frånvaron av strategiskt perspektiv, dogmatismen, fraseologin, gapet mellan maximi- och minimiparollerna. Vad man bör lägga märke till i de paroller KFML för ut i valrörelsen är inte så mycket parollerna tagna var för sig, utan istället den helhet (eller kanske snarare brist på helhet) de bildar.

I KFML:s valupprop fin ns fem parollområden. Skatteparoller: "Bort med moms!", "Sänkt skatt för det arbetande folket!" och "Skärpt skatt för kapitalisterna"; internationella paroller: "Bryt med Saigon – erkänn PRK!", "Stöd FNL!" och "Stoppa planerna på anslutning till EEC – nationell självbestämmanderätt!"; en mera blandad avdelning: "Stoppa kapitalismens miljöförstöring!", "Bort med UKAS!", "Bort med de anti-fackliga lagarna!", "Fri strejkrätt!" och "Bort med den fackliga byråkratin"; en paroll om den revolutionära organisationen: "Stöd Kommunistiska Förbundet i skapandet av arbetarklassens revolutionära kommunistiska parti!". Valuppropet avslutas med parollerna: "Ned med imperialismen – leve den proletära internationalismen!", "Ned med klassarbetspolitiken – leve arbetarrörelsens revolutionära enhet!" och "Ned med monopolkapitalet – leve socialismen!".

Det som utmärker denna samling paroller är deras desperata karaktär, att den inte bildar ett organiskt helt där de olika parollerna logiskt underbygger varandra, för vidare från ekonomin till *politiken*, dvs. fokuserar *maktfrågorna*, och på så vis utgör byggstenar i ett sammanhängande revolutionärt program. Det är naturligtvis ingen lätt sak att arbeta fram ett sådant program. Vad som bör påpekas är inte att KFML inte lyckats, utan att man inte försökt, att denna problematik inte existerar för dem. Detta återspeglas klart i valuppropet. KFML:s egen uppfattning om sina paroller är ett typiskt uttryck för deras empiricism och degenererande teori om "monopolkapitalet och folket". Man menar sig ha gjort "undersökningar" bland "folket" och konstaterat att dessa är de krav "folket" faktiskt ställer. I deras politik och teori, och följaktligen i den propaganda de för ut, är den revolutionära strategin komplett frånvarande. Det räcker inte med att ställa "konkreta paroller". För att parollerna skall verka *politiskt ingripande* måste de både anknyta till arbetarnas konkreta situation och kunna *utvecklas* och *förklaras* i det revolutionära strategiska helhetsperspektiv som den kommunistiska organisationen för fram i sin propaganda. Hos KFML saknas detta strategiska helhetsperspektiv, parollerna hänger därför i luften och *leder ingenvart*. Både skatteparollerna och de fackliga parollerna (som är riktiga och bör vara med) står på så sätt isolerade och leder inte vidare från det fackliga perspektivet och det allmänna skattebetalarperspektivet till det politiska. De fungerar inte politiskt medvetandegörande.

Parollen i slutet av valuppropet om den proletära internationalismen saknar all täckning i KFML:s politik. Detta framgår med all tydlighet i parollen "Stoppa planerna på anslutning till EEC – nationell självbestämmanderätt!". Detta är i sanning en paroll som leder bakåt, istället för framåt, som mystifierar istället för klargör. En paroll mot svenskt inträde i EEC måste förenas med *ett klargörande av kapitalets internationalisering*, och om *behovet av en internationell samordning av kampen*. Att i dagens Europa föra fram krav på "nationell självbestämmanderätt" är *mystifierande* och reaktionärt. Den rätta parollen är istället "För Europas Förenade Socialistiska Stater!".

Oförmåga hos KFML att infoga de ekonomiska och fackliga parollerna i en revolutionär helhetsstrategi, leder obönhörligt till det klassiska stalinistiska mönstret – eftersom det enda man kan komma med när det gäller den socialistiska revolutionen och socialismen är allmänna och vaga fraser, så tenderar minimiparollerna att ta överhanden och fylla ut tomrummet. På så vis reproduceras den gamla SKP-strukturen där den socialistiska revolutionen alltmer gled in i ett töcknigt fjärran och det revolutionära alibit bestod i att man ställde radikalare krav än socialdemokratin, och på så vis kunde hävda att man var den verkliga företrädaren för arbetarklassen. Det finns inget som i princip skiljer KFML:s paroller från de som VPK för fram, det enda som återstår att säga är just att KFML verkligen tjänar arbetarklassen.

Vare sig VPK eller KFML utgör något revolutionärt alternativ i årets val. Ingen av dessa organisationer har någon framtid i den svenska revolutionära rörelsen. VPK är stätt i allt snabbare sönderfall, den nystalinism som KFML företräder är på längre sikt (inte särskilt lång) en papperstiger. Ett revolutionärt socialistiskt alternativ i valet skulle vara en organisation som utifrån en vetenskaplig analys av samhället och ett strategiskt helhetsperspektiv för kampen kunde ingripa på ett nationellt plan som en allsidig avslöjande kraft i det degenererade parlamentariska spelet. En sådan organisation finns inte idag, men det pågår ett arbete på att skapa den.

I valrörelsen kan vi studera hur utvecklingen på samhällets olika nivåer under statsmonopolkapitalismen återspeglas på den politiska scenen. Vi kan konstatera hur själva statsapparatusens

och statsbyråkratins ökade betydelse i samhället motsvaras av en degenerering av det gamla partiväsendet och av en politisk eftersläpning hos de traditionella borgerliga partierna. Vi kan se förskjutningen mellan den traditionella borgerliga politiska och ekonomiska ideologin, med dess rötter i konkurrenskapitalism – en ideologi som i blandad form företräds av de borgerliga partierna, och den dominerande monopolkapitalistiska fraktionens ideologi, med dess utpräglat teknokratiska och ”ekonomiska” karaktär – en ideologi vars främsta företrädare är vissa ideologisk ”avancerade” företrädare för monopolkapitalet, de högsta socialdemokratiska partipamparna och statsbyråkraterna och inte minst vissa stora borgerliga tidningar, vars självständighet gentemot de partier de representerar blir alltmer markerad. Mot de traditionella partiernas inskränkta, småtaktiska och efterblivna spel avtecknar sig den övermogna kapitalismens annalkande kris och allt öppnare destruktivitet. Att kapitalismen inte blivit ”krisfri” får vi allt kännbarare bevis på, Efterkrigstidens ekonomiska utveckling i Västeuropa innebor inte kapitalismens slutliga stabilisering, utan endast ett uppskjutande av dess globala kris, ett uppskjutande som skett med medel vilka bara ytterligare markerat dess destruktiva och utvecklingshindrande karaktär, och inneburit en ackumulering av dess inneboende motsättningar, m.a.o. skärpt motsättningen mellan produktivkrafter produktionsförhållanden. USA-imperialismens allt desperatare härjningar, anhopningen av militära förstörelsemedel med en kapacitet att flera gånger om utrota mänskligheten, svälten och förtrycket i de av imperialismen dominerade länderna, miljöförstöringen, underutnyttjandet av de existerande produktivkrafterna, produktionen av onyttigheter, den ökade utsvettningen av arbetarna i de imperialistiska länderna å ena sidan, och de revolutionära krafternas allt mer beslutsammare och framgångsrikare motstånd å den andra, utgör värtaliga bevis på detta. Aldrig har skillnaden mellan det som är, och det som kunde vara, mellan kapitalismens anarki och de enorma möjligheter för mänskligheten som de högt utvecklade produktivkrafterna öppnar, varit så stor som nu. I vårt eget land har de strejkande arbetarna i Göteborg, malmfälten och i Ådalen och flera andra platser, riktat allvarliga slag mot myten om det konfliktfria ”välfärdssamhället”, om ”blandekonomin” och den kapitalistiska statens förmåga att i längden bemästra kapitalismens inneboende motsättningar.

Vi får inte underskatta de medel som ännu står bourgeoisin till buds att bemästra situationen eller den dominans som den reformistiska ideologin har inom arbetarklassen. I den våg av strejker som dragit fram över Sverige har arbetarklassen emellertid givit prov på en beslutsamhet, ett mod och en militans som skakat de reformistiska apparaterna, välfärdsideologerna och kapitalisterna i deras djupaste övertygelser. I denna kamp utkristalliseras ett nytt arbetaravantgarde, som slängt de reformistiska illusionerna överbord och orienterar sig mot den revolutionära rörelsen.

Detta faktum öppnar ljusa perspektiv för den revolutionära kampen, och mörka perspektiv för bourgeoisin. Det utgör en inspiration och en uppfordran för de svenska militanterna i arbetet på att bygga ett Kommunistiskt Parti, en proletär förtrupp som slängt de reformistiska och stalinistiska illusionerna och myterna överbord och förmår leda den svenska arbetarklassen till seger i den socialistiska revolutionen.

SV

KONTAKTADRESSER:

Stockholm: Olga Bruce, Söderväg.44 18364 Täby, tel:08/ 756 18 12

Göteborg: Bo Söderström, Smyckegatan 83, 421 51 Västra Frölunda, tel: 031/ 474094

Uppsala: Ken Lewis, Studentstaden 27, 752 33 Uppsala, tel: 018/11 65 35

VUFs undergång

VUF har blivit MLK. Det betyder, att VUF försökt genomföra en brytning med sitt förflutna i studentrörelsen, med sitt förflutna i nyvänsterns ideologi. Men för VUF innebar detta, att steget togs in i stalinistisk degeneration.

Kongressen 1970 vid midsommar kallades av VUF-arna för den ”historiska kongressen”. Till detta kan man foga vad Marx hade att säga om historia:

”Historien upprepar sig alltid två gånger, första gången som tragedi, andra gången som fars”.

Tragedin utspelades när SUKP lämnade bolsjevismen och gav sig in i stalinism. Detta var en tragedi, en oerhörd tragedi!

Farsen utspelades när VUF lämnade studentrörelsens ideologi och gav sig in i stalinismen.

Det var en fars, låt vara tragisk, men trots allt – en fars.

En studentrörelse som blir stalinistisk blir bara löjlig, till skillnad från den verkliga stalinismen. Byråkraterna i studentrörelsen blir inget annat än små ynkliga kopior till sina föregångare på 30-talet. Hans Björkman kan aldrig bli någon Beria! Den sociala bas som gjorde Beria stark finns inte för studentpolitiker.

Men på vilket sätt kan vi göra den ”historiska kongressen” begriplig? Mot vilken bakgrund måste vi se den, för att vi skall förstå vad den i realiteten är i den revolutionära rörelsen?

Vi måste se den mot två underliggande strukturer. För det första gäller detta *stalinismens kris*, som är av gammalt datum. Denna kris har efter andra världskriget intensifierats främst av uppsvinget för den koloniala revolutionen (Kina, Kuba, Vietnam), som slagit sönder den stalinistiska monolit som behärskade den kommunistiska rörelsen under 30-talet.

För det andra gäller det *studentuppsvinget*, vars rötter är att söka i kombinationen av kriserna på den borgerliga ideologins område, på utbildningsväsendets område och på ekonomins område, och som stimulerats av den koloniala revolutionens dynamik.

Studentuppsvinget och uppsvinget i arbetarklassen under slutet av 60-talet ledde fram till en situation där den stalinistiska rörelsen inte kunde ingripa på grund av sin oerhörda degeneration (se t.ex. på franska KP under Majrevolten 1968). Studentrörelsen kom därför att producera egna avantgardistiska grupper i frånvaron av revolutionära partier.

Dessa avantgardistiska grupper stod på studentuppsvingets grund och de förlorade bokstavligt talat fotfästet när uppsvinget drog sig tillbaka. Man måste söka en ny grundval. Detta gällde också VUF, som fått en stark tillströmning av unga militanter under uppsvinget i Sverige 1968 (Kårhusockupationen). I Sverige påverkades denna process, detta sökande efter grundval, av att det existerade ett starkt KFML som drev den revolutionära rörelsen åt sitt håll, och stalinismen blev därför den tradition som låg närmast. Misslyckandet från VUF:s sida i gruvarbetarstrejken kom bara att påskynda staliniseringen: förklaringarna till misslyckandet kunde ju inte formuleras politiskt utan bara organisatoriskt. Naturligt är också att ekonomismen kunde breda ut sig som svaret på frågan hur kontakten med arbetarklassen skulle nås. Den representerar det bekväma svaret på den politiska frågan; den ersätter politik med formler som ”tjåna folket”. VUF rusade, sönderslitet av de inre motsättningarna/med ett expresstågs hastighet mot staliniseringen, vilket fullständigt omvandlade VUF på mindre än ett år.

Ett viktigt element i VUF:s utveckling är dess starka anknytning till maoismen och till KKP. Stalinismen i VUF har i hög grad gömt sig under maoistiska formler. Detta är ett exempel på

att maoismen utanför Kina är oförmögen att utgöra ett alternativ till stalinismen. Under den populistiska mystiken om "Tjäna Folket" tar de maoistiska grupperna, som KFML/MLK, upp den gamla folkfrontstrategin, där fronter med delar av bourgeoisin sätts före arbetarklassens revolutionära kamp.

De maoistiska hänvisningarna till "masslinjen" kan inte lösa problemet med byråkratisk centralism, utan detta döljs under en populism där "massorna" skall ingripa för att kritisera en felaktig ledning.

Anledningen till maoismens oförmåga att utgöra en pol i den revolutionära rörelsen är ett problem. Man kan empiriskt konstatera att den i Europa fallit samman i stalinistiska eller spontanistiska sekter. Det är nu viktigt att analysera den maoistiska ideologins framväxt under den kinesiska revolutionen; KKP:s styrka att kunna göra pragmatiska brytningar med en stalinistisk praktik och KKP:s helt bristande teoretiska förståelse av stalinismen. Detta är nödvändigt för att förstå varför maoismen internationellt har haft så lite kraft, och varför den har gjort bankrutt i Europa, där samhällsformationen är mest olik den kinesiska.

VUF-kongressen 1970

Kongressen innebar inget annat än en slutpunkt för VUF. Den blev stalinismens "seger" i denna organisation. Stalinisterna såg kongressen som ett "språng" till ett kvalitativt högre stadium, där VUF skulle "stå på marxist-leninistisk grundval". Det blev ett "språng" – till en stalinistisk sekttillvaro. När det gäller "grundvalen", så var det intressanta med denna kongress just bristen på "grundval" hos de som agerade på den.

Främst gällde detta stalinisterna; de som varit drivande i VUF:s utveckling mot stalinismen och som hade varit det i tron att det var så VUF skulle bli något annat än en spontanistisk studentorganisation. Nu såg de hela kongressen bara som en rad av "ställningstaganden för marxismen-leninismen-maotsetungtänkandet". Det fanns inte tillstymmelsen till omvandling av dessa "ställningstaganden" i konkret politik: exempelvis en genomgång av misslyckandet i gruvstrejken, diskussion om erfarenheterna från de många europeiska studentorganisationernas utveckling, uppdragande av strategi för det kommande politiska ingripandet. Politiken var helt frånvarande, men den var samtidigt, paradoxalt nog, närvarande i form av den stalinistiska polens, KFML:s dragningskraft. Frånvaron av reella politiska diskussioner och närvaron av det starka KFML innebar för VUF/MLK ett spontant indragande i den stalinistiska politiken.

Även hos den ganska numerärt starka oppositionen på kongressen fanns en brist på grundval. Denna opposition mot den stalinistiska utvecklingen var typiskt *centristisk*. Detta i hög grad beroende på den svaga trotskistiska polen i Sverige. Centristerna karakteriseras främst av sin vacklan mellan de båda polerna, stalinismen och trotskismen, där centristerna intar en anti-stalinistisk inställning utan att ansluta sig till den tradition som gjort en reell brytning med och en analys av stalinismen.

Centristerna visade sig på kongressen tydligt i en rad frågor, Mot stalinisternas totala knäfall för KFML ställde centristerna en kritik av KFML på en rad punkter, men de drog ändå slutsatsen att KFML var en marxist-leninistisk organisation och förhållandet till det skulle vara "icke-antagonistiskt". Mot VUF-ledningens hyllningar till Stalin ställdes den syn på Stalin som KKP företräder med betoning på att de "misstag" som KKP menar att Stalin begick var "mycket allvarliga" och viktiga att studera. Mot den stalinistiska anti-trotskismen ställdes ett avståndstagande från både trotskismen och stalinismen som "två kvarnstenar", etc.

Centristerna förde en *teoretiskt* bra anti-stalinistisk linje i några viktiga frågor, där man inspirerats främst av Althusser-skolan. Detta gäller speciellt den marxistiska teorin om staten, där synen på staten som ett redskap åt monopolkapitalet angreps hårt. Trots en teoretisk klarhet visade sig den *politiska* vacklan som fanns inom oppositionen kanske bäst när ingen överhuvudtaget på kongressen ifrågasatte ”maotsetungtänkandet” och vad det innebar att ställa sig på dess ”grund”.

Fastän den inte var klart företrädd där, hade den trotskistiska polen ändå ett inflytande på kongressen. Dels var den centristiska oppositionen kraftigt påverkad av Bolsjevikgruppens kritik av KFML och stalinismen, dels fanns det i vissa frågor 3 linjer. Tydligast var detta i KFML-frågan, där en linje mot de 2 andra menade att KFML inte var en marxist-leninistisk organisation, eftersom KFML:s *tänkande* var helt oförmöget att producera varken strategi eller analys med sin kombination av empiricism och dogmatism.

Utvecklingen efter kongressen

De olika polernas påverkan på VUF har klart framträtt efter kongressen. De krafter som varit i verksamhet har krossat VUF och givit upphov till nya grupperingar. Tre linjer har framstrungit ur VUF:s sönderfall.

Först har vi den stalinistiska majoriteten. Den har fört MLK till ett valsamarbete med KFML. MLK:s självständiga existens har härefter blivit omöjlig att upprätthålla, och organisationen kommer att slukas av KFML.

För det andra har den centristiska oppositionen lämnat MLK och bildat Förbundet Kommunist. En tredje linje, som kommit ur den utvecklade anti-centrismen från kongressen, har anslutit sig till den trotskistiska polen, representerad av Bolsjevikgruppen och Revolutionära Marxister.

Den centristiska gruppen är relativt numerärt stor. Den företräder emellertid alla tecken på existensen mellan de båda polerna. Det är ingen tvekan om att gruppen har en genuint anti-stalinistisk inställning, och att den i motsättningen till stalinisterna i MLK påverkats kraftigt av den trotskistiska polen, av Bolsjevikgruppen i Sverige och internationellt av La Ligue Communiste, franska sektionen av Fjärde Internationalen. Detta syns tydligt i den plattform som Kommunist givit ut till brytningen med MLK, som innehåller en kritik av den stalinistiska empiro-dogmatismen och strategilösheten, och som förankrar revisionismens rötter i den stalinistiska degenerationen. Ideologin om ”mao-tsetungtänkandet” är frånvarande från plattformen. Det innebär att gruppen inte längre är fångad i maoismen, som den tidigare varit.

Centrismen kommer till uttryck i formuleringar som ”i motsats till de trotskistiska grupperingarna anser vi det emellertid vara betydligt fruktbarare att söka bygga vidare på KKP:s brytning med stalinismens avvikelser” (plattformen sid. 10). Detta kommer att bli omöjligt att göra för våra kamrater i Kommunist. Det går inte att förena sig med en *politisk* uppgörelse med stalinismen. Plattformen saknar därför ståndpunkter i frågor som är *helt centrala* för avantgardet idag: övergångsstrategin, rätten till tendensbildningar, uppbygget av en ny international.

Trots att Kommunists plattform *säger* att det är en huvuduppgift att utveckla en revolutionär strategi, finns det ingenting i den om de begrepp som måste användas för detta. Det är sådana som sektorsdialektik, övergångskrav, arbetarkontroll, fabrikskommittéer, arbetarråd, kampfronternas internationella samband etc. Dessa har använts och utarbetats av den trotskistiska polen efter stalinismens krossande av bolsjevismen. Det går inte här att komma med ständiga

hänvisningar till KKP:s brott med stalinismen som Kommunist gör.

Våra kamraters ”rädsla” för trotskismen får allvarliga konsekvenser redan i den här plattformen. Man förklarar i den (sid. 7) stalinismens dominans i Komintern med att ”ideologins dominans över vetenskapen” grundlades i Sovjet under de första åren efter revolutionen och permanentades i Komintern med följderna att den marxistiska teorin urartade.

Det är nästan brottsligt att undanskymma den verkliga frågan på detta sätt. Det är ingen förklaring till varför en *anti-leninistisk* ideologi kunde få dominans i Komintern, en ideologi som främst kännetecknades av ”socialism i ett land” och av monolitisk enhet under den Store Ledaren. Det går inte att tala om ideologi i allmänhet. Stalinismen måste analyseras med utgångspunkt i den *byråkratiska degenerationen* i den första arbetarstaten och i Kominterns ledande parti. Detta har Trotskij och hans kamrater gjort. Anledningen till hetsen mot trotskisterna är att de alltid vågat säga sanningen om stalinisterna.

Kommunist har alltså vissa *ideologier* för att slippa ta ställning: ”bygga vidare på KKP:s brytning”, ”ideologins dominans”, trotskismens brytning på ”gott och ont” med stalinismen (sid. 13). Ingen kräver ett omedelbart ställningstagande för trotskismen, i synnerhet inte som anti-trotskismen sitter väldigt hårt i den svenska revolutionära rörelsen. Men att grunda ett förbund, där dessa ideologier spelar en viktig roll för att motivera en självständig existens, är en annan sak. Det är att sätta organisationen före politiken.

För att Kommunist skall kunna gå vidare måste en utveckling ske, över de hindrande ideologierna, till en konsekvent anti-stalinistisk linje. För att anvisa den vägen anslöt sig den 3:dje linjen, som kommit ur VUF, till den trotskistiska polen.

Den polen står idag för den politiska brytningen med både stalinismen och spontanismen, för utarbetandet av en revolutionär strategi och taktik för kampen i Sverige och för avantgardets internationella organisering.

Vi uppmanar kamraterna i Kommunist till diskussion kring denna vår gemensamma målsättning: att bygga ett revolutionärt anti-stalinistiskt förbund.

Litteratur

Weiss: Trotskij i exil

”Ett arbetsbord med papper, böcker. En fält säng. Lådor, koffertar. Stolar på stort avstånd från varandra.

Ingen miljöbeskrivning. Ingen antydning om geografiskt läge. Rummet är ett provisorium. - - -

I det oförändrade rummet skilda tidsplan. Exilens stadier. - - -”

Scenanvisningen till Weiss-drama anger den formella stramheten, scenbildens enhet och statiskhet i djup kontrast till det dynamiska skede pjäsen behandlar – revolutionens kast i Ryssland och världen mellan sekelskiftet och 1940. Frånvaron av geografisk lägesbestämning, rummet som ett provisorium, understryker revolutionens globala närvaro, liksom de skilda tidsplanen – dramats rörliga del – understryker dess permanens. Dofterna utifrån, de yttre händelserna förs in i rummet med besökare eller budbärare och avsätter sig som förtätningar eller förtunningar i atmosfär och repliker: de snabbare diskussionerna, brytningarna kring de avgörande besluten. Samma stramhet som karakteriserar scenens form präglar också dess innehåll: världen formerar sig kring rummet, rummet kring Trotskij, hans agerande och

analyser, i en fokusering som står i omvänt förhållande till den stalinistiska erans historieskrivning.

I en rad scener där de olika tidsplanen bryts mot varandra i ett dialektiskt mönster, följer Weiss hur revolutionen teoretiskt förbereds i samarbete och under teoretisk kamp i det avantgardistiska centrum som bärs upp av Lenin och Trotskij; – för att i andra akten, under exilen, följa Trotskijs analyser av världsläget och den ryska revolutionens degenerering. Ur de skilda tidsplanen lyckas Weiss få texternas brytningar att inte bara revidera en förvriden historieskrivning, utan också antyda de katastrofala följder som förfalskningarna inneburit för den revolutionära världsrörelsen.

Det är ingen folklig teater, den agiterar inte och den är inte invändningsfri: dess omfång och den teoretiska inriktningen kan få den att verka sceniskt monstruös, ett uthållighetsprov. Men det är oerhört nödvändig teater, och den visar på den revolutionära teaterns möjligheter: teater som klargörare och problemställare, teater som ståndpunktstagande. Att problemen är historiskt ställda innebär inte att de skulle vara inaktuella i de kapitalistiska krisernas och den revolutionära omgrupperingens epok. Weiss' författarskap griper direkt in i denna brytningsprocess när han söker återupprätta de under stalineran brutna förbindelserna med den marxistiska bolsjevismen och dess främsta företrädare, Lenin och Trotskij. Historien är närvarande i nuet. I den komplicerade dynamik där vi är produkter av historien samtidigt som vi skapar den, har traditionerna ett avgörande inflytande. Stalinismens grepp, den förstelnade fraseologins grepp, över de reformistiska kommunistpartierna i Europa och över de stalinistiska militanterna är ett klanglöst eko ur det förgångna, en skriande anakronism. Att idag föra kamp på stalinismens vittrande grund..! Detta grepp kan bara brytas i en lång omvandlingsprocess, i en brytning och ett återgripande som grundar sig på insikten att socialismen med tvingande nödvändighet och öppenhet måste granska sina misstag, deras historiska uppkomst och samhällsliga förutsättningar. Weiss delar den insikten med Trotskij, men tycks inte ha förutsett reaktionen i det doktrinära lägret. I efterordet till pjäsen menar Weiss att ”det socialistiska blockets nuvarande styrka väl skulle tåla varje öppen diskussion.” Detta är en allvarlig felsyn. De uppifrån påbjudna töperioderna i Sovjet har inte resulterat i annat än absurditeter, och kunde heller aldrig ge upphov till något annat. Förutsättningarna för ett återupprättande av historien ligger inte i Sovjetstatens eventuella styrka, utan i en oundviklig politisk revolution, en revolution som formar sig till en uppgörelse med hela stalineran.

Det är inte bara i Sovjet eller Östtyskland som reaktionen blivit våldsamt. Den har en förlängning in i de svenska riksteaternas politik, och de inflammerade vulgärinlägg som gammalstalinisterna kring Norrskensflamman och Ny Dag, dessa ihåliga gengångare, vältrat ur sig markerar ytterligare var skiljelinjen går. Bara i ett avseende kan man ge dem rätt: när de antyder att Weiss inte ryms i Vpk. Det är självfallet riktigt att han är för stor. Weiss' pjäs är unik och mycket väsentlig. Hans insats har allt vårt stöd. Och eftersom vi tycks förvägras möjligheten att se pjäsen uppförd kan vi bara mana: läs den!

Poulantzas: Politisk makt och sociala klasser

(Partisanförlaget, svensk översättning: Otto Mannheim och Sven Vahlne)

Nicos Poulantzas arbete Politisk makt och sociala klasser (Pouvoir politique et classes sociales) betecknar en reell framflyttning för den marxistiska teorin. Det är den första systematiska bearbetningen av de generella begreppen för den politiska nivån i samhällsformationen.

Poulantzas tillhör Althusser-skolan som i ett brott med den stalinistiska insnävningen och ideologiseringen av teorin kunnat återupprätta och utveckla marxismens teoretiska tradition. I Politisk makt och sociala klasser utgår Poulantzas huvudsakligen från arbeten av Marx, Lenin och Gramsci, där han på teorins område upprättar strukturen för den kapitalistiska staten och relationen till klasserna. Med en avväpnande logisk framställning bryter han ned och redovisar ekonomismens mekaniska samhällsuppfattning, vars syn på staten som "den härskande klassens enkla verktyg" blockerar vägen till kunskap om politiken och de dammansatta klassförhållandena. Poulantzas arbetar med en marxism som lever; en marxism som bryter med det föröddade och det torftiga i en stelad teori efter decennier av stalinisering. Han öppnar nya perspektiv och nya vägar för samhällsanalysen. Däri ligger en stor del av detta arbetes betydelse.

Det är emellertid uppenbart att Althusser-skolan inte förmått fullfölja genombrytningen till en politikens medvetna närvaro i det teoretiska arbetet.

Det är revolutionärernas uppgift att använda den generellt teoretiska diskursens instrument i en omvandling mot ett strategiskt utarbetande och konkreta analyser.

LS